

EINDRAPPORT

Onderzoek Budgetverdeling Werkings- en Projectsubsidies binnen het Kunstendecreet

Bart Van Looy
Edwin Zimmermann
Julie Callaert

September 2024

Colofon

Opdrachtnemer:

Flanders Business School
Campus Carolus Antwerpen
Sint-Katelijnevest 26-28
2000 Antwerpen

Auteur/onderzoeker:

Bart Van Looy
Edwin Zimmermann
Julie Callaert

Verantwoordelijke uitgever:

Departement Cultuur, Jeugd en Media

Bart Temmerman
Marie-Elisabeth Belpairegebouw
Simon Bolivarlaan 17
1000 Brussel, België

www.vlaanderen.be/cjm

Depotnummer: D/2024/3241/448

SAMENVATTING

De administratie heeft in 2021 een methodologie voor de budgetverdeling over de verschillende disciplines en beoordelingscommissies ontwikkeld op basis van de parameters die in de regelgeving zijn opgenomen. Binnen de context van het Kunstendecreet en het kunstenveld werd gekozen voor parameters die gericht zijn op het proportioneel en evenwichtig verdelen van het budget over de disciplines en beoordelingscommissies, waarbij zowel rekening gehouden wordt met het ‘huidige’ gesubsidieerde kunstenlandschap als met de gevraagde subsidiebedragen binnen elke nieuwe subsidieronde.

Het Departement Cultuur, Jeugd en Media heeft Flanders Business School verzocht om via een ex-durante evaluatie te onderzoeken of de gebruikte methode om de budgetten te verdelen de meest evenwichtige, afgewogen budgetverdeling toelaat en wat de eventuele neveneffecten van deze budgetverdeling in de voorbije rondes waren.

Tijdens dit onderzoek werd het rekenkundig model door het onderzoeksteam doorgelicht in termen van coherentie en impact. Voor het **kwantitatieve luik** van het onderzoek werden op basis van de door de administratie ter beschikking gestelde informatie een aantal analyses uitgevoerd:

1. een *correlatieanalyse*, aan de hand waarvan de samenhang tussen de parameters die momenteel gebruikt worden in de budgettool wordt onderzocht; en
2. een *sensitiviteitsanalyse*, waarbij gekwantificeerd wordt in welke mate variatie inzake de parameters die momenteel in de budgettool gebruikt worden, de uiteindelijk voorgestelde budgetverdeling over de verschillende kunstdisciplines beïnvloedt.

Voor het **kwantitatieve luik** van het onderzoek werd er geopteerd voor de bevraging van een expertgroep.

Evaluatie van de budgettool

Uit de analyses die door het onderzoeksteam werden uitgevoerd blijkt dat de huidige methodologie van verdeling van het beschikbare budget over de verschillende kunstdisciplines goed werkt en dat het beoogde doel – het vinden van een balans tussen continuïteit en vernieuwing – ook effectief wordt gerealiseerd.

Met oog op het bekomen van een evenwichtige verdeling van het beschikbare budget over de verschillende kunstdisciplines, werkt de door de administratie gehanteerde budgettool goed. De huidige budgettool laat toe om op basis van twee parameters – de ‘gewogen historiek’ van aangevraagde, geadviseerde en toegekende budgetten enerzijds, en de in de huidige subsidieronde gevraagde bedragen anderzijds – een evenwicht te vinden tussen het waarborgen van de noodzakelijke continuïteit binnen het kunstenlandschap en het toelaten van de gewenste vernieuwing. De gehanteerde parameters en budgettool zorgen voor een budgetverdeling die de ontwikkeling van zowel een evenwichtig als dynamisch kunstenlandschap mogelijk maakt.

Het lijkt aangewezen om de weging van de twee gebruikte parameters te differentiëren in functie van de verschillende subsidie-instrumenten (beurzen, projectsubsidies en

werkingssubsidies). Hierbij zou de keuze voor een specifieke weg – meer nadruk op continuïteit, dan wel op vernieuwing – idealiter moeten voortvloeien uit de klemtonen die het beleid wenst te leggen.

Tot slot zou men, indien praktisch haalbaar, ervoor kunnen opteren om een aparte enveloppe te voorzien voor *'nieuwe aanvragers'*, zijnde kunstenaars of kunstgezelschappen die in het verleden nog geen subsidies ontvingen. Dit principe zou ingepast kunnen worden in het kader van de werking van de budgettool die aanleiding geeft tot verdeling van het beschikbare budget over de verschillende hoofddisciplines. Men zou er echter ook voor kunnen opteren om de implementatie van dit principe te situeren in de schoot van de respectievelijke beoordelingscommissies.

Mogelijke bijkomende parameters

In het kader van dit onderzoek werd er ook gepolst of de doeltreffendheid van de budgetverdeling verhoogd kan worden door het opnemen van mogelijke bijkomende parameters in de budgettool. Deze parameters zouden dan bovenop de twee huidige parameters *'gewogen historiek'* en de in de huidige ronde *'gevraagde subsidiebedragen'* geïntegreerd kunnen worden in de werking van de budgettool ter verdeling van het beschikbare budget over de verschillende hoofddisciplines.

Tijdens de expertbevraging kwamen een aantal parameters naar voor die eventueel kunnen gebruikt worden als bijkomende parameters in de budgettool. De parameters *regionale spreiding, publieksbereik, economische realiteit* en *internationale dimensie* kwamen hierbij aan bod.

Naast bovenvermelde expertbevraging voerden we tevens een beknopte literatuurstudie uit met het doel om eventuele bijkomende parameters te identificeren. Via deze werkwijze konden we een aantal parameters identificeren die kunnen worden overwogen om de huidige methode van budgetverdeling over de verschillende kunst disciplines verder te verfijnen. De volgende parameters werden hierbij geïdentificeerd: *publieksbereik en -interesse, culturele relevantie, maatschappelijke impact, educatieve waarde, economische impact, en gezondheid en welzijn*.

In de toekomst kan men overwegen om bijkomende parameters op te nemen. Hierbij dient men wel oog te hebben voor de mate waarin dergelijke parameters zich ook laten vertalen in een eenduidige kwantificering. Daarnaast signaleren de experts dat men ervoor dient te waken om de werking van de budgettool niet te complex te maken: transparantie en inzichtelijkheid zijn in deze evenzeer aandachtspunten.

Als men ervoor zou opteren om één of enkele van de hierboven aangehaalde bijkomende parameters formeel in de budgettool op te nemen, dan kunnen deze meegenomen worden in het kader van een bijkomende *'derde factor'*, bijvoorbeeld onder de noemer *'beleidsvisie'* of *'beleidskeuzes'*. Concreet zou dit dan op dezelfde wijze geoperationaliseerd kunnen worden als de eventuele aanpassingen die de minister momenteel reeds kan aanbrengen op basis van elementen uit de strategische visienota.

Beschouwingen omtrent de subsidieprocedure

Hoewel dit aspect strikt genomen buiten het bestek van deze onderzoeksopdracht valt, rapporteren we in hoofdstuk 6 enkele beschouwingen die betrekking hebben op de inbedding van de budgettoefening in de volledige subsidieprocedure. De voornaamste reden waarom we

ervoor opteren om deze beschouwingen te rapporteren is omdat tijdens de expertbevraging en de bijhorende validatiemeeting de discussie meermaals verbreed werd in de richting van de overkoepelende procedure voor het toekennen van subsidies binnen het Vlaamse kunstenbeleid.

De volgende aandachtspunten kwamen o.m. naar voren tijdens de expertbevraging:

- **voldoende ruimte voor beleidsambities.** Een beleidsvisie kan bijvoorbeeld neergeschreven worden in de vorm van een landschapsnota die uiteenzet welke klemtonen men vanuit het beleid wenst te leggen of welke noden men vanuit het kunstenlandschap meent te onderkennen.
- **voldoende aandacht voor landschapszorg.** Verschillende experts geven aan dat er voldoende aandacht dient besteed te worden aan landschapszorg, inclusief de gewenste instroom en uitstroom. Dit kan ofwel meegenomen worden *tijdens* de procedure in het kader van een specifieke subsidieronde, ofwel ex-post, ter evaluatie *achteraf* van een specifieke subsidieronde. Het doel is om binnen het kunstenlandschap eventuele hiaten te identificeren en deze, indien gewenst, te remediëren.
- **consistentie op vlak van beoordeling van dossiers.** Er werd aangehaald dat men een maximale consistentie op vlak van beoordeling van dossiers over de verschillende commissies heen dient na te streven.
- **mogelijke evaluatie van dossiers in twee fasen.** Hierbij zouden de beoordelingscommissies eerst een advies opstellen binnen een preliminair budget, waarna er na een tussentijdse evaluatie – en eventuele toetsing aan een aantal criteria, beleidsambities of landschapsnota – dit advies nog kan aangepast worden op basis van het finale budget. Hierbij zou een bijkomende rol weggelegd kunnen zijn voor de voorzitters van de beoordelingscommissies. Men waarschuwt er wel voor dat de procedures niet te lang mogen worden en dat het ook haalbaar moet blijven, in het bijzonder voor de voorzitters van de commissies. Wat betreft de *werkingssubsidies* zou een dergelijke beoordeling in twee fasen of een mate van '*sturing*' van de verdeling van het beschikbare budget over de verschillende kunst disciplines op basis van een landschapsnota, verdedigbaar zijn. Voor wat betreft de kortlopende *beurzen* en *projectsubsidies* is de aandacht voor landschapszorg waarschijnlijk in mindere mate noodzakelijk.
- **nood aan monitoring en evaluatie.** De meeste experts waren het erover eens dat het wenselijk zou zijn om in meer periodieke monitoring en evaluatie te voorzien, bijvoorbeeld na elke subsidieronde. Een dergelijke monitoring kan veel verschillende vormen aannemen en de aspecten die hierbij in ogenschouw kunnen genomen worden zijn eveneens divers. Zo kan het bijvoorbeeld nuttig zijn om op te volgen in welke mate subsidies werden toegekend aan *nieuwe actoren* binnen het kunstenlandschap, dan wel actoren die in het verleden reeds een vorm van subsidie hebben ontvangen. Met het oog op landschapszorg zou men bijvoorbeeld ook kunnen opvolgen in welke mate de *regionale spreiding* van zowel aangevraagde als toegekende subsidies evolueert over de verschillende subsidierondes heen of om de *concentratiegraad van de verdeling van het beschikbare budget* over de individuele dossiers binnen een discipline te monitoren. Adequate monitoring zal hierbij voornamelijk een signaalfunctie vervullen en kan zowel op een normatieve manier als op een curatieve manier gebruikt worden.

INHOUDSOPGAVE

1. SITUERING VAN DE OPDRACHT	1
2. ONDERZOEKSAANPAK	2
KWANTITATIEVE LUIK.....	2
KWALITATIEVE LUIK.....	2
STRUCTUUR VAN HET EINDRAPPORT.....	3
3. HUIDIGE METHODOLOGIE BUDGETVERDELING	4
STAP 1 BEPALING BUDGET	4
STAP 2 BUDGETSLEUTEL.....	5
STAP 3 AANPASSINGEN o.b.v. ELEMENTEN UIT DE VISIENOTA.....	5
STAP 4 BUDGETVERDELING.....	5
4. DOORLICHTING VAN DE HUIDIGE METHODOLOGIE BUDGETVERDELING	7
1. CORRELATIEANALYSE.....	7
Positief verband tussen gevraagde, geadviseerde en toegekende bedragen.....	8
Analyse per discipline	10
Conclusie.....	11
2. SENSITIVITEITSANALYSE.....	11
Twee wegen als ‘regelknoppen’	11
Simulatie via 154 scenario’s.....	12
Wegingen hebben impact.....	14
Zoektocht naar een ‘evenwichtige’ verdeling van het budget	20
Nadruk op mogelijke vernieuwing	21
3. EXPERTBEVRAGING	23
Zowel continuïteit als vernieuwing zijn belangrijk.....	23
Vernieuwing toelaten via een aparte enveloppe voor nieuwe aanvragers.....	24
Zinvol om parameters te differentiëren over verschillende subsidie-instrumenten	25
4. CONCLUSIE.....	25
Huidige methodologie bereikt het beoogde objectief	25
Mogelijkheid tot differentiatie binnen de huidige parameters	26
5. BIJKOMENDE PARAMETERS.....	27
1. WELKE BIJKOMENDE PARAMETERS?.....	27
Expertbevraging	27

Beknopte literatuurstudie.....	31
2. HOE OPERATIONALISEREN?	32
3. PARAMETERS IN LIJN MET ACHTERLIGGENDE BELEIDSVISIE	32
6. BESCHOUWINGEN OMTRENT DE SUBSIDIEPROCEDURE	33
Voldoende ruimte voor beleidsambities	33
Voldoende aandacht voor landschapszorg	34
Consistentie op vlak van beoordeling van dossiers.....	34
Mogelijke evaluatie van dossiers in twee fasen.....	34
Maar ... opgepast voor te lange procedures	35
En ... opgepast voor haalbaarheid	36
Nood aan monitoring en evaluatie.....	36
BIJLAGEN	38
BIJLAGE 1: Lijst van experten	38
BIJLAGE 2: Lijst van geraadpleegde bronnen.....	39
BIJLAGE 3: Exemplarische concentratieanalyse.....	40

1 SITUERING VAN DE OPDRACHT¹

In het Besluit van de Vlaamse Regering van 16 juli 2021 ter uitvoering van het Kunstendecreet is bepaald op welke wijze het beschikbare budget verdeeld wordt over de verschillende disciplines. In de praktijk betekent dit dat de administratie aan de Vlaamse minister, bevoegd voor cultuur, een voorstel van mogelijke budgetverdeling bezorgt per discipline en dat de minister het beschikbare budget vaststelt. De administratie houdt in haar voorstel rekening met de parameters die in de regelgeving zijn bepaald. De Vlaamse minister, bevoegd voor cultuur, kan zich voor de beslissing baseren op dat voorstel van de administratie, maar kan ook eigen beleidsmatige accenten leggen.

De administratie heeft in 2021 een methodologie voor de budgetverdeling over de verschillende disciplines en beoordelingscommissies ontwikkeld op basis van de parameters die in de regelgeving zijn opgenomen. Binnen de context van het Kunstendecreet en het kunstenveld werd gekozen voor parameters die gericht zijn op het proportioneel en evenwichtig verdelen van het budget over de disciplines en beoordelingscommissies, waarbij zowel rekening gehouden wordt met het 'huidige' gesubsidieerde kunstenlandschap als met de gevraagde subsidiebedragen binnen elke nieuwe subsidieronde.

Hierbij is decretaal verplicht om het budget per discipline te verdelen en daarbij de voorgeschreven parameters te gebruiken. De parameters en hun onderlinge verhouding in de budgetverdeling hebben een grote impact op het beschikbare budget voor de disciplines en beoordelingscommissies en bijgevolg op de kans die een aanvraag maakt op een gunstig advies en op het geadviseerde subsidiebedrag dat een commissie aan een aanvraag kan toekennen.

Het Departement Cultuur, Jeugd en Media heeft Flanders Business School verzocht om via een ex-durante evaluatie te onderzoeken of de gebruikte methode om de budgetten te verdelen een evenwichtige, afgewogen budgetverdeling toelaat en wat de eventuele neveneffecten van deze budgetverdeling in de voorbije rondes waren.

In het bijzonder wil het Departement Cultuur, Jeugd en Media de parameters en methodologie laten onderzoeken die voor de budgetverdeling bij de aanvraagronde werkingssubsidies voor kunstenuorganisaties 2023-2027 en de afgelopen vier aanvraagronde voor beurzen en projectsubsidies werden toegepast.

Concreet werd Flanders Business School gevraagd om haar onderzoek toe te spitsen op de volgende drie luiken:

1. een evaluatie van de budgettool en de toepassing ervan voor de werkingssubsidies;
2. een evaluatie van de licht aangepaste versie van de budgettool en de toepassing ervan voor de beurzen en projectsubsidies; alsook
3. het formuleren van mogelijke verbetersuggesties.

De opdracht werd uitgevoerd in samenspraak met een stuurgroep bestaande uit vier leden die uitgebreide ervaring hebben met de conceptualisering, vormgeving en werking van de budgettool in kwestie.

¹ Gebaseerd op de offerteaanvraag *Onderzoek Budgetverdeling Werkings- en Projectsubsidies binnen het Kunstendecreet* van het Departement Cultuur, Jeugd en Media.

2 ONDERZOEKSAANPAK

Teneinde een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de huidige methodologie voor budgetverdeling alsook van mogelijke verbeter suggesties heeft het onderzoeksteam ervoor geopteerd om te werken met een combinatie van kwantitatieve en kwalitatieve onderzoeksmethoden.

KWANTITATIEVE LUIK

Voor het kwantitatieve luik van het onderzoek werd er gestart van de door de administratie ter beschikking gestelde informatie en documenten omtrent de budgetverdeling. Dit omvatte concreet alle documenten en informatie aangaande de laatste vier subsidierondes² voor de beurzen en de projectsubsidies, alsook de meest recente budgetverdeling voor de werkingssubsidies in 2023. Op basis van deze informatie werden een tweetal analyses uitgevoerd:

1. een **correlatieanalyse**, aan de hand waarvan de samenhang tussen de parameters die momenteel gebruikt worden in de budgettool wordt onderzocht; en
2. een **sensitiviteitsanalyse**, waarbij gekwantificeerd wordt in welke mate variatie inzake de parameters die momenteel in de budgettool gebruikt worden, de uiteindelijk voorgestelde budgetverdeling over de verschillende kunst disciplines beïnvloedt.

KWALITATIEVE LUIK

Voor het kwalitatieve luik van het onderzoek werd er geopteerd voor de bevraging van een expertgroep. Deze bevraging werd georganiseerd in de vorm van een validatiemeeting die plaatsvond op 13 juni 2024 te Brussel. Ter voorbereiding van deze expertbevraging ontvingen de experts een korte nota met de beschrijving van de opdracht en een drietal vragen:

1. In welke mate bent u het eens dat zowel het waarborgen van **continuïteit** als het toelaten van **vernieuwing** een essentiële rol (dienen te) spelen in de methodologie van budgetverdeling?
2. Heeft u suggesties voor eventuele **andere mogelijke parameters** die relevant kunnen zijn voor de budgetverdeling over de verschillende kunst disciplines?
3. Is het zinvol om bestaande – en eventueel nieuwe – parameters te **differentiëren** over de verschillende subsidie-instrumenten (werkingssubsidies, beurzen en projectsubsidies)?

In het kader van deze expertbevraging werden in totaal negen personen aangeschreven die elk kunnen bogen op een jarenlange ervaring binnen het kunstenveld in uiteenlopende rollen. Hun rollen variëren van kabinetsmedewerkers en cultuurondernemers tot werknemers van de

² Deze omvatten de berekeningen en resultaten van de budgetverdeling voor beurzen en projectsubsidies tijdens de tweede subsidie ronde van 2022, de eerste en tweede ronde van 2023, en de eerste ronde van 2024.

administratie cultuur, jeugd en media, alsook professionals uit expertisecentra en adviesorganisaties die regelmatig adviesopdrachten uitvoeren binnen het kunstenveld.

Van de negen aangeschreven experts namen er vijf deel aan de validatiemeeting. Daarnaast ontving het onderzoeksteam van drie experts een schriftelijk antwoord.

STRUCTUUR VAN HET EINDRAPPORT

Na de situering van de opdracht in hoofdstuk 1 en de onderzoeksaanpak die beschreven werd in hoofdstuk 2, wordt in hoofdstuk 3 de huidige methodologie voor de verdeling van het beschikbare budget over de verschillende kunstdisciplines in detail beschreven.

Hoofdstuk 4 omvat de doorlichting van de huidige methodologie van budgetverdeling – de budgettool. In het kader van het kwantitatieve luik van het onderzoek worden hier de resultaten van de correlatieanalyse alsook de sensitiviteitsanalyse in detail besproken, evenals de hieruit voortvloeiende conclusies. Tevens worden de belangrijkste conclusies van de expertbevraging samengevat. Het hoofdstuk wordt afgesloten met enkele overkoepelende conclusies die op basis van het kwantitatieve en het kwalitatieve luik van het onderzoek kunnen getrokken worden.

In hoofdstuk 5 wordt het vraagstuk behandeld of, en in welke mate, eventuele bijkomende parameters of dimensies relevant kunnen zijn bij de verdeling van het beschikbare budget over de verschillende disciplines.

Tot slot worden in hoofdstuk 6 enkele bijkomende beschouwingen geformuleerd die eerder betrekking hebben op de inbedding van de budgettoefening in de volledige procedure van de beoordeling van subsidieaanvragen binnen het Vlaamse kunstenebeleid. Hoewel dit strikt genomen buiten het bestek van deze onderzoeksopdracht valt, hebben we ervoor geopteerd om deze beschouwingen toch te rapporteren omwille van hun intrinsiek belang in het kader van een eventuele toekomstige denkoefening omtrent de volledige subsidieprocedure, van aanvraag tot toekenning.

3 HUIDIGE METHODOLOGIE BUDGETVERDELING

In 2021 heeft de administratie een methodologie voor de budgetverdeling ontwikkeld op basis van de parameters die in de regelgeving zijn opgenomen. Binnen de context van het Kunstendecreet en het kunstenveld werd hierbij gekozen voor parameters die gericht zijn op het proportioneel en evenwichtig verdelen van het budget over de verschillende hoofddisciplines, waarbij zowel rekening gehouden wordt met het huidige gesubsidieerde kunstenveld als met de gevraagde subsidie.

De huidige parameters uit het besluit van de Vlaamse Regering van 16 juli 2021 ter uitvoering van het Kunstendecreet omvatten concreet:

1. de historiek van de budgetten per discipline en per subsidie-instrument;
2. de gevraagde subsidiebedragen per discipline en per subsidie-instrument;
3. de elementen uit de strategische visienota.

De methodologie achter de budgetverdeling is een rekenkundig model – een budgettool ontwikkeld in Excel – waarbij het beschikbare budget in een bepaalde subsidieronde stapsgewijs verdeeld wordt in twee fasen:

1. eerst tussen de vijf hoofddisciplines vermeld in het besluit, zijnde Architectuur en Vormgeving (AV), Audiovisuele Kunsten, Beeldende Kunsten, en Fotografie (ABK), Podiumkunsten (PK), Muziek (MU), en Transdisciplinaire en Cross-sectorale Kunsten alsook Multidisciplinaire Kunsten (TR/CR+MULTI)³;
2. vervolgens, per discipline, tussen de verschillende beoordelingscommissies en eventuele parallelcommissies binnen de discipline in kwestie⁴.

Concreet wordt tijdens elke subsidieronde, aan de hand van bovenvermelde budgettool een voorstel van budgetverdeling opgemaakt na indiening van de aanvragen. Een voorstel van budgetverdeling over de verschillende hoofddisciplines wordt opgemaakt voor elk specifiek subsidie-instrument apart, zijnde werkingssubsidies, beurzen en projectsubsidies.

De werking van de budgettool wordt hieronder in detail beschreven en tevens grafisch weergegeven in Figuur 1.

STAP 1 | BEPALING BUDGET

In stap 1 wordt het totale beschikbare budget voor de huidige ronde vastgelegd, en dit per type subsidie-instrument – werkingssubsidies, beurzen en/of projectsubsidies.

³ Voor de projectsubsidies wordt er nog een bijkomend onderscheid gemaakt tussen Transdisciplinaire en Cross-sectorale Kunsten (TR/CR) enerzijds, en Multidisciplinaire Kunsten (MULTI) anderzijds, waardoor het totaal aantal disciplines daar op zes uitkomt.

⁴ Gebaseerd op de offerteaanvraag *Onderzoek Budgetverdeling Werkings- en Projectsubsidies binnen het Kunstendecreet* van het Departement Cultuur, Jeugd en Media.

STAP 2 | BUDGETSLEUTEL

Tijdens elke subsidieronde wordt er, per subsidie-instrument, gestart vanuit de historische procentuele verdeling van het budget over de verschillende hoofddisciplines ([A] in Figuur 1). Voor beurzen en projectsubsidies neemt men de historiek van de laatste zes rondes mee; voor de werkingssubsidies enkel de verdeling tijdens de laatste subsidieronde⁵. Hierbij worden drie verschillende aspecten van de historiek meegenomen:

1. de historische verdeling van de **aangevraagde** bedragen over de vijf hoofddisciplines
2. de historische verdeling van de door de beoordelingscommissies **geadviseerde** bedragen over de vijf hoofddisciplines
3. de historische verdeling van de uiteindelijk besliste, **toegekende** bedragen over de vijf hoofddisciplines

Vervolgens wordt een relatief gewicht toegekend aan elk van die drie aspecten van de historiek [B]. Dit resulteert in een gewogen historiek, zijnde een gewogen historische procentuele verdeling over de verschillende hoofddisciplines [C].

Naast deze 'gewogen historiek' wordt vervolgens de procentuele verdeling van de aanvragen uit de huidige subsidieronde geplaatst [D]. Aan de hand van een finale weging [E] tussen de gewogen historiek enerzijds, en de verdeling van de aanvragen uit de huidige ronde over de verschillende hoofddisciplines anderzijds, komt men tot de voorgestelde verdeling van het beschikbare budget over de verschillende hoofddisciplines [F], en verder, per beoordelingscommissie.

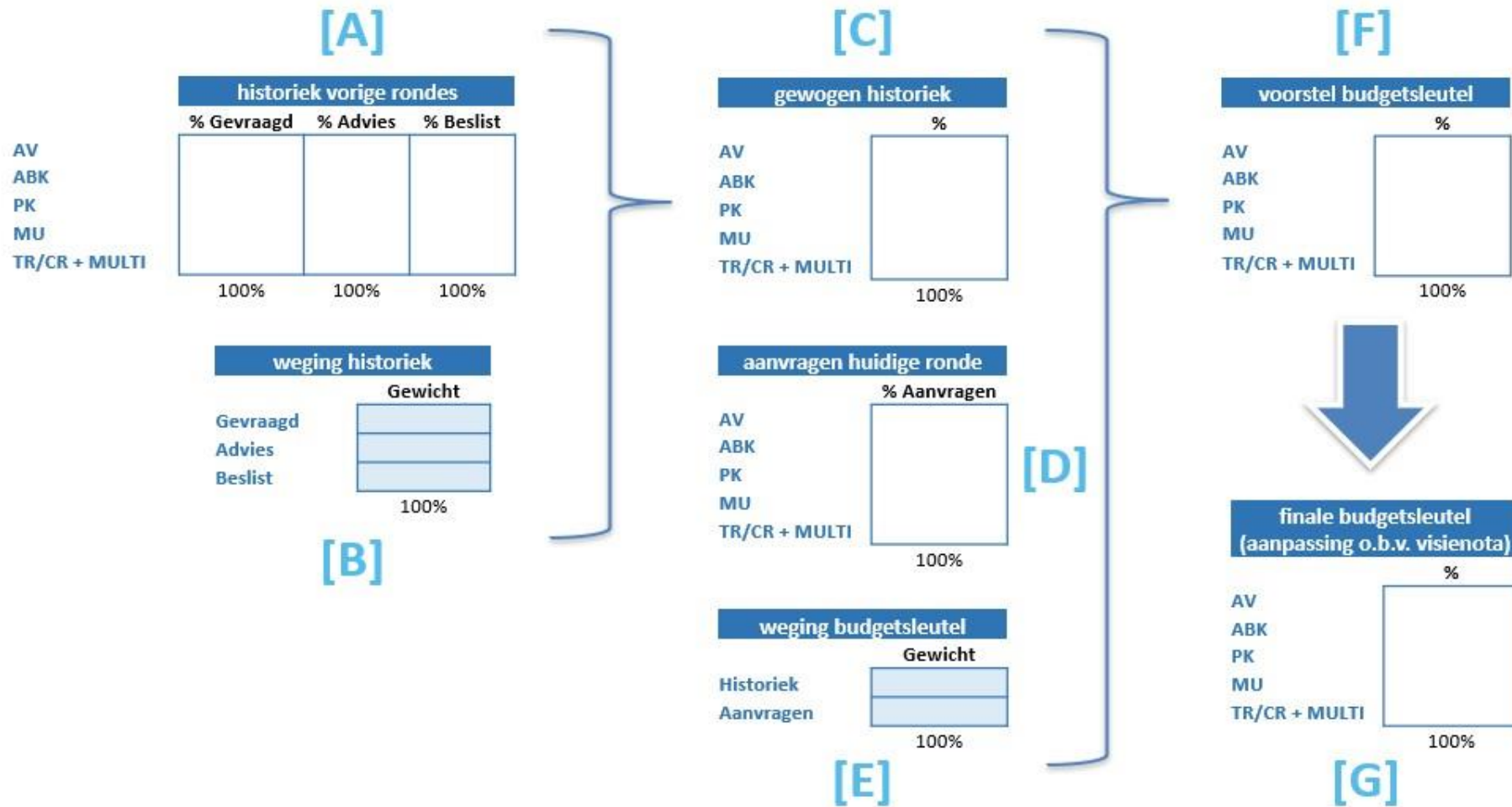
STAP 3 | AANPASSINGEN o.b.v. ELEMENTEN UIT DE VISIENOTA

Het is deze voorgestelde verdeling die uiteindelijk door de administratie wordt voorgelegd aan de minister. Die laatste kan vervolgens beslissen om de door de administratie voorgestelde verdeling over te nemen of om, op basis van elementen uit de strategische visienota, wijzigingen [G] aan te brengen op vlak van de procentuele verdeling van het budget over de verschillende hoofddisciplines.

STAP 4 | BUDGETVERDELING

Op basis van deze finale voorgestelde procentuele budgetverdeling worden vervolgens de budgetten per hoofddiscipline in euro berekend. Deze beschikbare bedragen per discipline worden vervolgens vóór de beoordeling van de aanvragen van werkingssubsidies, beurzen en projectsubsidies aan de verschillende beoordelingscommissies medegedeeld. Iedere beoordelingscommissie krijgt hierbij dus een budget toegewezen en stelt een advies op binnen dit toegewezen budget.

⁵ De belangrijkste reden hiervoor is dat subsidierondes voor beurzen en projectsubsidies typisch twee maal per jaar worden georganiseerd, terwijl dit voor de werkingssubsidies, wegens hun structurele aard, slechts één maal om de vier jaar gebeurt.

Figuur 1 - Grafische weergave van de werking van de budgettool

4 DOORLICHTING VAN DE HUIDIGE METHODOLOGIE BUDGETVERDELING

Dit hoofdstuk omvat de doorlichting van de huidige methodologie van budgetverdeling – de budgettool.

Eenzijds voerde het onderzoeksteam een aantal **kwantitatieve analyses** uit op basis van de gegevens uit de laatste vier subsidierondes. In sectie 1 van dit hoofdstuk wordt de *correlatieanalyse* besproken. Hierin proberen we de samenhang te kwantificeren tussen de drie aspecten van de historiek – de aangevraagde bedragen, de door de beoordelingscommissies geadviseerde bedragen, en de uiteindelijk toegekende bedragen. In sectie 2 van dit hoofdstuk bespreken we de resultaten van de *sensitiviteitsanalyse*. Het doel hiervan is om de impact te kwantificeren die wegingen [B] en [E] hebben op de finale verdeling van het beschikbare budget over de verschillende disciplines.

Anderzijds opteerde het onderzoeksteam in het kader van het **kwalitatieve luik** van het onderzoek ervoor om een *expertbevraging* te organiseren. De opzet van deze expertbevraging, alsook de voornaamste conclusies met betrekking tot de werking van de huidige methodologie voor budgetverdeling die uit de expertbevraging naar voren kwamen, komen aan bod in sectie 3 van dit hoofdstuk.

We sluiten het hoofdstuk af met enkele overkoepelende conclusies die op basis van het kwantitatieve en het kwalitatieve luik van het onderzoek kunnen getrokken worden.

1. CORRELATIEANALYSE

Via een correlatieanalyse proberen we de samenhang te kwantificeren tussen de drie aspecten van de historiek – de aangevraagde bedragen, de door de beoordelingscommissies geadviseerde bedragen, en de uiteindelijk toegekende bedragen.

Het doel van een correlatieanalyse is om de mate en richting van de relatie tussen twee of meer variabelen te onderzoeken en te kwantificeren. Een correlatieanalyse helpt om te bepalen hoe sterk de relatie is tussen de variabelen. Dit wordt meestal uitgedrukt in een correlatiecoëfficiënt, de Pearson correlatiecoëfficiënt. Deze coëfficiënt geeft de sterkte van de relatie tussen de variabelen weer, evenals de richting van de relatie. De analyse toont of de relatie positief (als de ene variabele toeneemt, neemt de andere ook toe) of negatief (als de ene variabele toeneemt, neemt de andere af) is. Hierbij kan de coëfficiënt waarden aannemen tussen -1 en +1, waarbij een waarde gelijk aan nul aangeeft dat er geen verband is, en hogere positieve of negatieve waarden een sterker positief of negatief verband aangeven. Dergelijke analyse is relevant om te bepalen of deze elementen wel degelijk een distinctieve bijdrage leveren aan de verdeelsleutel.

Voor deze analyse werd vanuit de ter beschikking gestelde gegevens voor de beurzen en de projectsubsidies⁶ een databestand aangemaakt. Voor elk subsidie-instrument bevat dit bestand volgende variabelen per jaar, per ronde en per discipline:

- Totaal gevraagd bedrag (“gevraagd”)

⁶ Merk op dat we voor deze statistische analyse enkel beurzen en projectsubsidies beschouwen, aangezien er voor werkingssubsidies slechts informatie voor twee periodes beschikbaar is en er bijgevolg te weinig observaties voor een statistisch zinvolle analyse zijn.

- Totaal geadviseerd bedrag (“geadviseerd”)
- Totaal toegekend bedrag (“toegekend”)
- Totaal aantal dossiers (“# aanvragen”)

In Tabel 1 en 2 worden de correlatiematrices weergegeven, respectievelijk voor de *beurzen* en de *projectsubsidies*.

Positief verband tussen gevraagde, geadviseerde en toegekende bedragen

Wanneer we alle disciplines geaggregeerd beschouwen, zien we – in lijn met onze verwachtingen – sterke positieve verbanden tussen gevraagde, geadviseerde en toegekende bedragen, en dit zowel voor *beurzen* als voor *projectsubsidies*. Correlatiecoëfficiënten variëren hierbij tussen 0.832 en 0.955.

	jaar	gevraagd	geadviseerd	toegekend
gevraagd	-,010			
geadviseerd	-,248	,913**		
toegekend	-,071	,941**	,955**	
# aanvragen	-,262	,932**	,943**	,919**

** Correlatie is statistisch significant ($p < 0.01$)

Tabel 1 - Pearson correlatie coëfficiënten (N = 35) - Beurzen

	jaar	gevraagd	geadviseerd	toegekend
gevraagd	,153			
geadviseerd	-,073	,841**		
toegekend	,249	,832**	,901**	
# aanvragen	-,101	,753**	,584**	,509**

** Correlatie is statistisch significant ($p < 0.01$)

Tabel 2 - Pearson correlatie coëfficiënten (N = 35) - Projectsubsidies

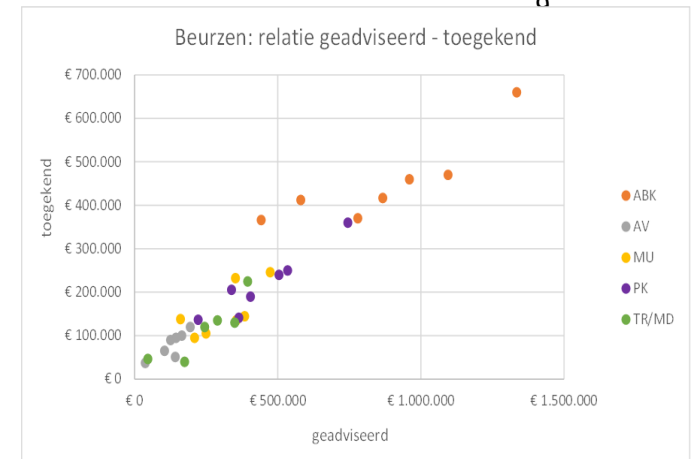
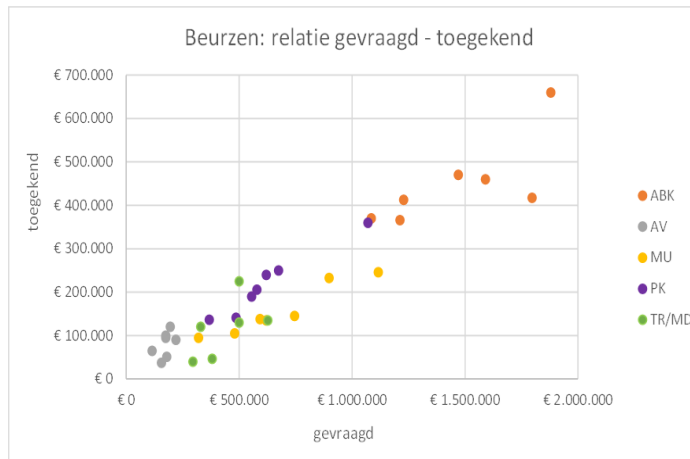
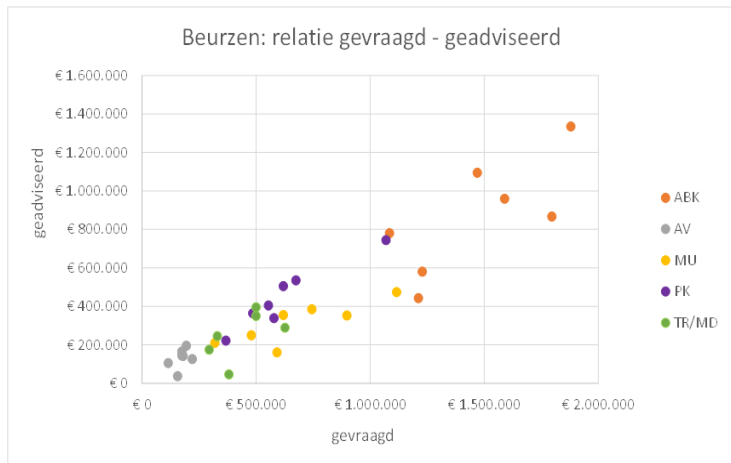
Teneinde een beter inzicht te krijgen in de resultaten en om deze tevens bevattelijker voor te stellen, maken we gebruik van een ‘scatterplot’ (of spreidingsdiagram). Een spreidingsdiagram biedt een intuïtieve en directe manier om de relatie tussen twee variabelen te visualiseren. Dit doen we apart voor de *beurzen* en voor de *projectsubsidies*.

Figuur 2 geeft voor de *beurzen* een visueel overzicht van de onderlinge samenhang tussen de variabelen “gevraagd”, “geadviseerd” en “toegekend”:

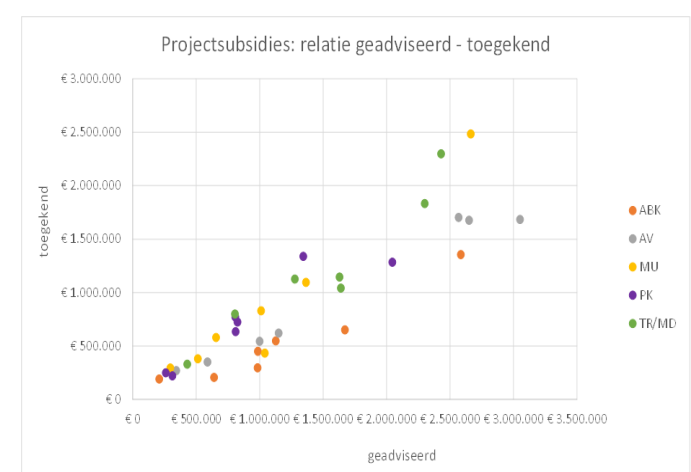
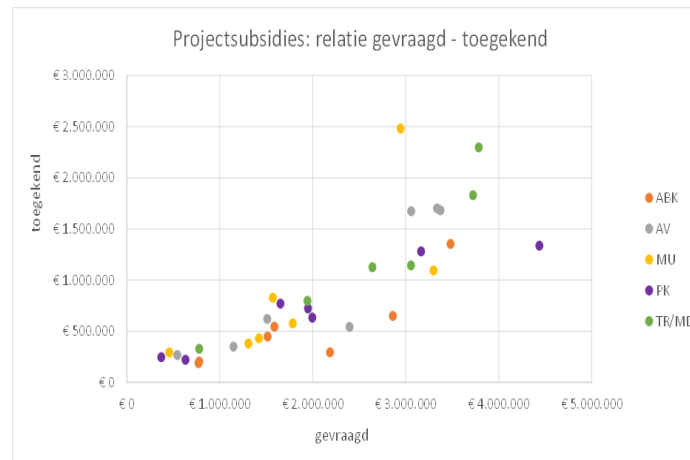
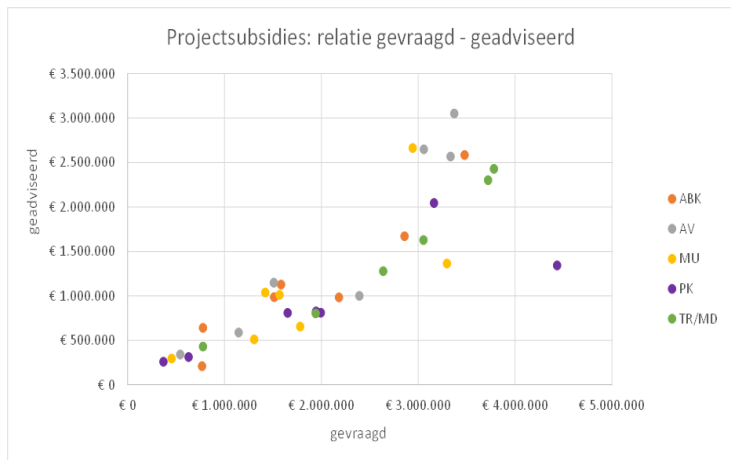
- Figuur 2 (links) voor de relatie tussen de variabelen “gevraagd” en “geadviseerd”;
- Figuur 2 (midden) voor de relatie tussen de variabelen “gevraagd” en “toegekend”;
- Figuur 2 (rechts) voor de relatie tussen de variabelen “geadviseerd” en “toegekend”.

Figuur 3 geeft voor de *projectsubsidies* een gelijkaardig visueel overzicht van de onderlinge samenhang van de variabelen “gevraagd”, “geadviseerd” en “toegekend”:

- Figuur 3 (links) voor de relatie tussen de variabelen “gevraagd” en “geadviseerd”;
- Figuur 3 (midden) voor de relatie tussen de variabelen “gevraagd” en “toegekend”;
- Figuur 3 (rechts) voor de relatie tussen de variabelen “geadviseerd” en “toegekend”.

Figuur 2 – Beurzen: verband (per discipline) tussen gevraagde en geadviseerde bedragen (links); gevraagde en toegekende bedragen (midden); en geadviseerde en toegekende bedragen (rechts)

Figuur 3 – Projectsubsidies: verband (per discipline) tussen gevraagde en geadviseerde bedragen (links); gevraagde en toegekende bedragen (midden); en geadviseerde en toegekende bedragen (rechts)

In alle spreidingsdiagrammen in Figuur 2 en 3 ontwaren we puntenwolken van links onderaan naar rechts bovenaan gericht, wat duidt op een positieve relatie tussen gevraagde, geadviseerde en toegekende bedragen. Deze relatie is sterker uitgesproken bij beurzen dan bij projectsubsidies (puntenwolken hebben meer de vorm van een lijn dan een wolk). Anderzijds is in Figuur 2 ook zichtbaar dat het positieve verband bij beurzen sterk wordt beïnvloed door de verschillen in grootte (van de bedragen) tussen de verschillende disciplines.

Analyse per discipline

Om uit te zuiveren voor het effect van de omvang van disciplines, berekenen we vervolgens de correlatiecoëfficiënten binnen elke discipline afzonderlijk (zie Tabel 2).

	(gevraagd – geadviseerd)		(gevraagd – toegekend)		(geadviseerd – toegekend)	
	Beurzen	Project subsidies	Beurzen	Project subsidies	Beurzen	Project subsidies
ABK	0,747*	0,792**	0,748*	0,671*	0,861**	0,696*
AV	0,452 (n.s.)	0,479 (n.s.)	0,486 (n.s.)	-0,241 (n.s.)	0,841**	0,007 (n.s.)
MU	0,824**	0,301 (n.s.)	0,954***	0,583 (n.s.)	0,718*	0,717*
PK	0,975***	-0,128 (n.s.)	0,974***	-0,018 (n.s.)	0,950***	0,231 (n.s.)
TR/MD	0,389 (n.s.)	0,716**	0,602 (n.s.)	0,859**	0,799**	0,672*

significatieniveaus: *** $p < 0.01$; ** $p < 0.05$; * $p < 0.1$; (n.s.) = niet significant

Tabel 3 - Pearson correlatiecoëfficiënten per discipline

Tabel 3 toont aan dat wanneer we de disciplines apart beschouwen, de relaties tussen gevraagde, geadviseerde en toegekende bedragen zowel voor de beurzen als voor de projectsubsidies minder eenduidig positief zijn. Zo blijken de (statistisch significante) verbanden tussen gevraagde, geadviseerde en toegekende bedragen over het algemeen hoger bij beurzen dan bij projecten, zoals aangegeven door de gekleurde cellen.

Het verband tussen gevraagde en geadviseerde bedragen enerzijds, en gevraagde en toegekende bedragen anderzijds, blijkt slechts in de helft van de gevallen aanwezig. De relatie tussen geadviseerde en toegekende bedragen daarentegen blijkt wel eenduidig, met uitzondering voor de projectsubsidies in Architectuur en Vormgeving (AV) en Podiumkunsten (PK). Door de correlatieanalyse uit te voeren voor elk van de disciplines apart, zien we dus een meer genuanceerd beeld.

Bovendien dienen we ermee rekening te houden dat zelfs bij een relatief hoge correlatie tussen twee variabelen er nog steeds een groot deel van de variantie niet verklaard kan worden door de onderlinge samenhang van beide variabelen.

De mate waarin de ene variabele de variantie in de andere variabele verklaart, kan worden bepaald door het kwadraat van de correlatiecoëfficiënt te nemen, ook wel de determinatiecoëfficiënt (R^2) genoemd. Dit betekent bijvoorbeeld dat bij een (hoge) correlatiecoëfficiënt van 0,8 de variantie in de ene variabele voor 64% wordt verklaard door de variatie in de andere variabele. Het percentage van de variantie dat niet door deze correlatie wordt verklaard, is dan $100\% - 64\% = 36\%$. Dit deel van de variantie kan worden toegeschreven aan andere variabelen of factoren die niet zijn opgenomen in deze specifieke correlatie.

Conclusie

De resultaten van de correlatieanalyse tonen bijgevolg aan dat hoewel er inderdaad een niet te verwaarlozen overlap is tussen de drie aspecten die deel uitmaken van de huidige verdeelsleutel (i.e. gevraagde, geadviseerde en toegekende bedragen), er desalniettemin voldoende variantie aanwezig blijft om de drie variabelen te behouden in het kader van de werking van de huidige methodologie voor de budgetverdeling over de verschillende kunstdisciplines.

2. SENSITIVITEITSANALYSE

Twee wegingen als ‘regelknoppen’

Als we teruggrijpen naar de werking van de budgettool (zie Figuur 1), dan kunnen we vaststellen dat de voorgestelde budgetverdeling (vóór een eventuele aanpassing o.b.v. de strategische visienota) kan beïnvloed worden door twee ‘regelknoppen’⁷:

1. de weging [B] van de drie aspecten van de historiek; en
2. de weging [E] van de verdeling van de aanvragen uit de huidige ronde over de verschillende hoofddisciplines versus de gewogen historische verdeling.

Alle overige informatie die als invoer dient voor de budgettool komt voort uit hetzij de aanvragen die werden ingediend tijdens de huidige subsidieronde, hetzij de aanvragen en beslissingen uit vorige subsidierondes.

Het is via deze twee ‘regelknoppen’ dat de administratie tracht om tot een evenwichtige verdeling van het beschikbare budget over de vijf hoofddisciplines te komen. Ze tracht hierbij een evenwicht te vinden tussen het waarborgen van de continuïteit enerzijds en het toelaten van de noodzakelijke (of gewenste) vernieuwing.

Het doel van het uitvoeren van een sensitiviteitsanalyse is om zicht te krijgen op hoe beide wegingen [B] en [E] de finale verdeling van het beschikbare budget over de verschillende disciplines beïnvloeden. We illustreren de werking van de wegingen [B] en [E] met een voorbeeld voor de *beurzen* binnen de discipline *Architectuur en Vormgeving (AV)* aangevraagd tijdens de *eerste subsidieronde van het jaar 2024*.

Als input voor de budgettool gebruiken we hiervoor de volgende gegevens:

- qua historiek vertegenwoordigde de discipline AV over de laatste zes subsidierondes respectievelijk 5,21% van de aangevraagde bedragen (“Gevraagd”), 6,68% van de door de beoordelingscommissie geadviseerde bedragen (“Advies”), en 7,67% van de finaal toegekende subsidiebedragen (“Beslist”);
- qua aanvragen tijdens de eerste subsidieronde van het jaar 2024 vertegenwoordigde de discipline AV 5,33% van de aangevraagde bedragen (“Aanvragen”);

Stel dat we in het kader van weging [B] de volgende gewichten toekennen aan de drie aspecten van de historiek: 20% aan “Gevraagd”, 40% aan “Advies” en 40% aan “Beslist”. In dat geval komen we tot een ‘gewogen historische verdeling’ van 6,78%⁸ voor de discipline AV.

⁷ Daarnaast wordt er tevens ruimte gelaten voor het leggen van beleidsaccenten, via aanpassingen die aan de voorgestelde budgetverdeling gedaan kunnen worden op basis van elementen uit de strategische visienota ([G] in Figuur 1).

⁸ Hiertoe vermenigvuldigen we eerst de drie verschillende elementen van de historiek “Gevraagd”, “Advies” en “Beslist” met hun respectievelijke gewichten en sommeren we vervolgens deze producten: $5,21\% \times 0,2 + 6,68\% \times 0,4 + 7,67\% \times 0,4 = 6,78\%$.

Stel tevens dat we in het kader van weging [E] opteren om een gewicht van 40% toe te kennen aan de ‘gewogen historiek’ en 60% aan de “Aanvragen”, dan komen we tot een voorgestelde budgetverdeling van 5,91%⁹ voor de discipline AV.

Simulatie via 154 scenario's

Teneinde een zicht te krijgen op de impact die beide wegingen [B] en [E] hebben op de uiteindelijke procentuele verdeling van het beschikbare budget over de verschillende disciplines, en dus de aan de beoordelingscommissies toegekende budgetten, hebben we getracht om de invloed van beide wegingen te kwantificeren via een simulatie. Deze simulatie neemt de vorm aan van een sensitiviteitsanalyse.

Hiertoe laten we de gewichten die worden toegekend aan de verschillende componenten van beide wegingen [B] en [E], tussen hun uiterste waarden 0% en 100% fluctueren, in stappen van 20%.

Concreet betekent dit dat we voor weging [B] een totaal van 21 scenario's in kaart brengen die alle mogelijke variaties omvatten op vlak van gewichten die worden toegekend aan de drie aspecten van de historiek – “Gevraagd”, “Advies” en “Beslist”. Aan deze 21 scenario's hebben we nog een bijkomend scenario toegevoegd dat overeenkomt met een gelijke verdeling waarbij er aan elk van de drie aspecten van de historiek een gewicht van 33,3% wordt toegekend. Zo komen we tot een totaal van 22 mogelijke scenario's (zie Figuur 4).

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Gevraagd	100%	80%	80%	60%	60%	60%	40%	40%	33%	40%	40%	20%	20%	20%	20%	20%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Advies	0%	20%	0%	40%	20%	0%	60%	40%	33%	20%	0%	80%	60%	40%	20%	0%	100%	80%	60%	40%	20%	0%
Beslist	0%	0%	20%	0%	20%	40%	0%	20%	33%	40%	60%	0%	20%	40%	60%	80%	0%	20%	40%	60%	80%	100%
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Figuur 4 – 22 scenario's op basis van gewichten toegekend aan de drie aspecten van de historiek

Voor weging [E] komen we op dezelfde manier tot een totaal van 7 scenario's die alle mogelijke variaties omvatten qua gewicht toegekend aan enerzijds de procentuele verdeling van de aanvragen uit de huidige ronde over de verschillende disciplines heen, en anderzijds de gewogen historische verdeling. De 6 scenario's die resulteren uit het laten fluctueren van beide parameters in stappen van 20% worden ook hier aangevuld met een bijkomend scenario dat een gewicht van 50% toekent aan beide parameters (zie Figuur 5).

	Historiek	Aanvragen	
1	100%	0%	100%
2	80%	20%	100%
3	60%	40%	100%
4	50%	50%	100%
5	40%	60%	100%
6	20%	80%	100%
7	0%	100%	100%

Figuur 5 – 7 scenario's op basis van gewichten toegekend aan de gewogen historiek en de aanvragen uit de huidige subsidieronde

⁹ Hiertoe vermenigvuldigen we zowel de ‘gewogen historische verdeling’ uit de vorige berekening, als de aanvragen uit de huidige subsidieronde met hun respectievelijke gewichten, en sommeren we vervolgens deze producten: $6,78\% \times 0,4 + 5,33\% \times 0,6 = 5,91\%$

Als we alle scenario's voor beide wegen [B] en [E] vervolgens met elkaar combineren, komen we tot een matrix van 154 velden, zijnde 22 kolommen op 7 rijen. Elke cel in deze matrix geeft hierbij het percentage weer van het totale budget dat aan een specifieke discipline wordt toegekend in het desgevallende scenario. Elke cel komt hierbij overeen met een specifiek scenario. Onder 'scenario' verstaan we elke mogelijke combinatie van weg [B], weergegeven in de 22 kolommen van de matrix, en weg [E], weergegeven in de 7 rijen van de matrix.

We illustreren dit opnieuw met een voorbeeld voor de *beurzen* die binnen de discipline *Architectuur en Vormgeving (AV)* aangevraagd werden tijdens de *eerste subsidieronde van het jaar 2024*. In Figuur 6 wordt voor elk scenario weergegeven welk percentage van het totale budget in deze ronde zal toegekend worden aan de discipline AV. Het percentage in elke cel komt overeen met het aan de discipline AV toegekende budget, uitgedrukt in procent van het totaal beschikbare budget, in een bepaald scenario.

Bijvoorbeeld, in een scenario waarbij

- in weg [B] een gewicht van 0% aan "Gevraagd", 60% aan "Advies" en 40% aan "Beslist" wordt toegekend – wat overeenkomt met Kolom 19 in Figuur 4 en Figuur 6; en
- in weg [E] een gewicht van 40% wordt toegekend aan de gewogen historiek en 60% aan de "Aanvragen" uit de huidige ronde – wat overeenkomt met Rij 5 in Figuur 5 en Figuur 6;

zal 6,03% van het totaal beschikbare budget toegewezen worden aan de discipline AV. Dit cijfer komt overeen met het percentage dat gevonden wordt in de cel die zich op het snijpunt bevindt tussen Kolom 19 en Rij 5 in Figuur 6.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1	5,21%	5,51%	5,70%	5,80%	6,00%	6,20%	6,10%	6,29%	6,52%	6,49%	6,69%	6,39%	6,59%	6,79%	6,98%	7,18%	6,68%	6,88%	7,08%	7,28%	7,47%	7,67%
2	5,24%	5,47%	5,63%	5,71%	5,87%	6,02%	5,94%	6,10%	6,28%	6,26%	6,42%	6,18%	6,34%	6,49%	6,65%	6,81%	6,41%	6,57%	6,73%	6,89%	7,05%	7,20%
3	5,26%	5,44%	5,55%	5,61%	5,73%	5,85%	5,79%	5,91%	6,05%	6,03%	6,14%	5,97%	6,08%	6,20%	6,32%	6,44%	6,14%	6,26%	6,38%	6,50%	6,62%	6,74%
4	5,27%	5,42%	5,52%	5,57%	5,66%	5,76%	5,71%	5,81%	5,93%	5,91%	6,01%	5,86%	5,96%	6,06%	6,16%	6,26%	6,01%	6,11%	6,20%	6,30%	6,40%	6,50%
5	5,28%	5,40%	5,48%	5,52%	5,60%	5,68%	5,64%	5,72%	5,81%	5,79%	5,87%	5,75%	5,83%	5,91%	5,99%	6,07%	5,87%	5,95%	6,03%	6,11%	6,19%	6,27%
6	5,31%	5,37%	5,40%	5,42%	5,46%	5,50%	5,48%	5,52%	5,57%	5,56%	5,60%	5,54%	5,58%	5,62%	5,66%	5,70%	5,60%	5,64%	5,68%	5,72%	5,76%	5,80%
7	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%

Figuur 6 – Architectuur en Vormgeving (AV) | Beurzen | eerste subsidieronde 2024

Via een kleurcodering gaande van rood over oranje en geel naar groen geven we aan in welke mate dat het percentage van het totale budget dat in de huidige ronde aan AV wordt toegekend dichter bij het minimum (rood) of bij het maximum (groen) van de 154 velden ligt. De in het wit gemarkeerde cel komt overeen met het scenario waarbij binnen wegen [B] als [E] een gelijk gewicht wordt toegekend aan de verschillende componenten – zijnde 33,3% elk aan "Gevraagd", "Advies" en "Beslist" binnen weg [B] en 50% elk aan "Historiek" en "Aanvragen" binnen weg [E].

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1	5,21%	5,51%	5,70%	5,80%	6,00%	6,20%	6,10%	6,29%	6,52%	6,49%	6,69%	6,39%	6,59%	6,79%	6,98%	7,18%	6,68%	6,88%	7,08%	7,28%	7,47%	7,67%
2	5,24%	5,47%	5,63%	5,71%	5,87%	6,02%	5,94%	6,10%	6,28%	6,26%	6,42%	6,18%	6,34%	6,49%	6,65%	6,81%	6,41%	6,57%	6,73%	6,89%	7,05%	7,20%
3	5,26%	5,44%	5,55%	5,61%	5,73%	5,85%	5,79%	5,91%	6,05%	6,03%	6,14%	5,97%	6,08%	6,20%	6,32%	6,44%	6,14%	6,26%	6,38%	6,50%	6,62%	6,74%
4	5,27%	5,42%	5,52%	5,57%	5,66%	5,76%	5,71%	5,81%	5,93%	5,91%	6,01%	5,86%	5,96%	6,06%	6,16%	6,26%	6,01%	6,11%	6,20%	6,30%	6,40%	6,50%
5	5,28%	5,40%	5,48%	5,52%	5,60%	5,68%	5,64%	5,72%	5,81%	5,79%	5,87%	5,75%	5,83%	5,91%	5,99%	6,07%	5,87%	5,95%	6,03%	6,11%	6,19%	6,27%
6	5,31%	5,37%	5,40%	5,42%	5,46%	5,50%	5,48%	5,52%	5,57%	5,56%	5,60%	5,54%	5,58%	5,62%	5,66%	5,70%	5,60%	5,64%	5,68%	5,72%	5,76%	5,80%
7	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%

Figuur 7 – Architectuur en Vormgeving (AV) | Beurzen | eerste subsidieronde 2024

Wegingen hebben impact

We voeren vervolgens voor de *beurzen* die werden aangevraagd tijdens de *eerste subsidieronde van het jaar 2024* (“Ronde 2024-1”) eenzelfde analyse uit voor alle vijf de disciplines. Het resultaat hiervan wordt weergegeven in Figuur 8a.

Hierbij zien we dat de relatieve verdeling van het totaal beschikbare budget over de vijf disciplines drastisch kan verschillen al naargelang het scenario – bepaald door een specifieke weging van [B] en [E]. Deze verdeling over de vijf disciplines neemt, per definitie, de vorm aan van een ‘*zero-sum game*’, waarbij een procentuele stijging van het toegekende bedrag aan de ene discipline altijd, volgens het principe van ‘*communicerende vaten*’, gepaard zal gaan met een proportionele procentuele daling van het toegekende bedrag aan één of meerdere van de andere disciplines.

Ter illustratie gebruiken we de relatieve verdeling van het budget over de vijf disciplines voor de *beurzen* die werden aangevraagd tijdens de *eerste subsidieronde van het jaar 2024*, zoals voorgesteld in Figuur 8a. In het scenario {Kolom 22-Rij1}, waarbij er maximaal gewicht wordt toegekend aan “Beslist” in weging [B] (i.e. 0% “Gevraagd”, 0% “Advies” en 100% “Beslist”) en er tezelfdertijd in weging [E] maximaal gewicht wordt toegekend aan “Historiek” (i.e. 100% “Historiek” en 0% “Aanvragen”), zien we dat de procentuele verdeling van het budget dat aan de disciplines AV, ABK en PK wordt toegekend dicht bij of op hun respectievelijke maximum ligt, aangeduid door een groene tot donkergroene kleur. Voor de disciplines MU en TR/CR+MULTI resulteert hetzelfde scenario echter in een procentuele verdeling van het budget dat op of dichtbij hun minimum ligt, aangeduid door een donkerrode kleur.

Omgekeerd, in scenario {Rij7}, waarbij er in weging [E] maximaal gewicht wordt toegekend aan de “Aanvragen” in de huidige ronde (i.e. 0% “Historiek” en 100% “Aanvragen”) ¹⁰, zien we dat de procentuele verdeling van het budget dat aan de disciplines AV, ABK en PK wordt toegekend dicht bij of op hun respectievelijke minimum ligt, aangeduid door een rode tot donkerrode kleur. Voor de disciplines MU en TR/CR+MULTI resulteert hetzelfde scenario echter in een procentuele verdeling van het budget dat op of dichtbij hun maximum ligt, aangeduid door een groene tot donkergroene kleur.

We voeren een soortgelijke analyse uit voor de *projectsubsidies* die werden aangevraagd tijdens de *eerste subsidieronde van het jaar 2024*, alsook voor de *werkingssubsidies* die tijdens de meest recente *subsidieronde in 2023* werden aangevraagd. De resultaten hiervan worden weergegeven in Figuur 8b, respectievelijk Figuur 8c.

¹⁰ Vermits er in weging [E] 0% gewicht wordt toegekend aan “Historiek” is de impact van weging [B] nihil. Immers, als de “Historiek” in weging [E] in het geheel niet wordt meegenomen omdat er 100% gewicht wordt toegekend aan de “Aanvragen” uit de huidige ronde, dan maakt het ook niet uit hoe de ‘gewogen historiek’ (weging [B]) wordt berekend. Daarom zijn de percentages in Rij 7 van de matrix voor alle kolommen identiek.

AV

5,21%	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1	5,21%	5,51%	5,70%	5,80%	6,00%	6,20%	6,10%	6,29%	6,52%	6,49%	6,69%	6,39%	6,59%	6,79%	6,98%	7,18%	6,68%	6,88%	7,08%	7,28%	7,47%	7,67%
2	5,24%	5,47%	5,63%	5,71%	5,87%	6,02%	5,94%	6,10%	6,28%	6,26%	6,42%	6,18%	6,34%	6,49%	6,65%	6,81%	6,41%	6,57%	6,73%	6,89%	7,05%	7,20%
3	5,26%	5,44%	5,55%	5,61%	5,73%	5,85%	5,79%	5,91%	6,05%	6,03%	6,14%	5,97%	6,08%	6,20%	6,32%	6,44%	6,14%	6,26%	6,38%	6,50%	6,62%	6,74%
4	5,27%	5,42%	5,52%	5,57%	5,66%	5,76%	5,71%	5,81%	5,93%	5,91%	6,01%	5,86%	5,96%	6,06%	6,16%	6,26%	6,01%	6,11%	6,20%	6,30%	6,40%	6,50%
5	5,28%	5,40%	5,48%	5,52%	5,60%	5,68%	5,64%	5,72%	5,81%	5,79%	5,87%	5,75%	5,83%	5,91%	5,99%	6,07%	5,87%	5,95%	6,03%	6,11%	6,19%	6,27%
6	5,31%	5,37%	5,40%	5,42%	5,46%	5,50%	5,48%	5,52%	5,57%	5,56%	5,60%	5,54%	5,58%	5,62%	5,66%	5,70%	5,60%	5,64%	5,68%	5,72%	5,76%	5,80%
7	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%	5,33%

ABK

44,01%	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1	44,01%	44,04%	44,19%	44,08%	44,23%	44,38%	44,12%	44,27%	44,38%	44,42%	44,57%	44,16%	44,31%	44,45%	44,60%	44,75%	44,19%	44,34%	44,49%	44,64%	44,79%	44,94%
2	43,57%	43,60%	43,72%	43,63%	43,75%	43,87%	43,66%	43,78%	43,87%	43,90%	44,02%	43,69%	43,81%	43,93%	44,05%	44,17%	43,72%	43,84%	43,96%	44,08%	44,20%	44,32%
3	43,14%	43,16%	43,25%	43,19%	43,28%	43,37%	43,21%	43,30%	43,37%	43,39%	43,48%	43,23%	43,32%	43,41%	43,50%	43,59%	43,26%	43,34%	43,43%	43,52%	43,61%	43,70%
4	42,93%	42,95%	43,02%	42,96%	43,04%	43,11%	42,98%	43,06%	43,11%	43,13%	43,21%	43,00%	43,08%	43,15%	43,22%	43,30%	43,02%	43,09%	43,17%	43,24%	43,32%	43,39%
5	42,71%	42,73%	42,78%	42,74%	42,80%	42,86%	42,76%	42,82%	42,86%	42,87%	42,93%	42,77%	42,83%	42,89%	42,95%	43,01%	42,79%	42,85%	42,90%	42,96%	43,02%	43,08%
6	42,28%	42,29%	42,32%	42,29%	42,32%	42,35%	42,30%	42,33%	42,35%	42,36%	42,39%	42,31%	42,34%	42,37%	42,40%	42,43%	42,32%	42,35%	42,38%	42,41%	42,44%	42,47%
7	41,85%	41,85%	41,85%	41,85%	41,85%	41,85%	41,85%	41,85%	41,85%	41,85%	41,85%	41,85%	41,85%	41,85%	41,85%	41,85%	41,85%	41,85%	41,85%	41,85%	41,85%	41,85%

PK

16,43%	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1	16,43%	17,36%	17,04%	18,30%	17,97%	17,64%	19,23%	18,90%	19,00%	18,58%	18,25%	20,17%	19,84%	19,51%	19,18%	18,85%	21,10%	20,77%	20,44%	20,12%	19,79%	19,46%
2	16,21%	16,96%	16,70%	17,71%	17,45%	17,18%	18,46%	18,19%	18,27%	17,93%	17,67%	19,20%	18,94%	18,68%	18,42%	18,15%	19,95%	19,69%	19,43%	19,16%	18,90%	18,64%
3	16,00%	16,56%	16,36%	17,12%	16,92%	16,73%	17,68%	17,48%	17,54%	17,29%	17,09%	18,24%	18,05%	17,85%	17,65%	17,46%	18,80%	18,61%	18,41%	18,21%	18,02%	17,82%
4	15,89%	16,36%	16,20%	16,83%	16,66%	16,50%	17,29%	17,13%	17,18%	16,97%	16,80%	17,76%	17,60%	17,43%	17,27%	17,11%	18,23%	18,06%	17,90%	17,74%	17,57%	17,41%
5	15,79%	16,16%	16,03%	16,53%	16,40%	16,27%	16,91%	16,78%	16,81%	16,64%	16,51%	17,28%	17,15%	17,02%	16,89%	16,76%	17,65%	17,52%	17,39%	17,26%	17,13%	17,00%
6	15,57%	15,76%	15,69%	15,94%	15,88%	15,81%	16,13%	16,07%	16,08%	16,00%	15,93%	16,32%	16,25%	16,19%	16,12%	16,06%	16,50%	16,44%	16,37%	16,31%	16,24%	16,18%
7	15,36%	15,36%	15,36%	15,36%	15,36%	15,36%	15,36%	15,36%	15,36%	15,36%	15,36%	15,36%	15,36%	15,36%	15,36%	15,36%	15,36%	15,36%	15,36%	15,36%	15,36%	15,36%

MU

20,78%	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1	20,78%	19,89%	19,84%	18,99%	18,95%	18,90%	18,10%	18,05%	17,73%	18,01%	17,97%	17,20%	17,16%	17,11%	17,07%	17,03%	16,31%	16,26%	16,22%	16,18%	16,13%	16,09%
2	21,00%	20,29%	20,25%	19,57%	19,54%	19,50%	18,86%	18,82%	18,56%	18,79%	18,75%	18,14%	18,11%	18,07%	18,04%	18,00%	17,43%	17,39%	17,36%	17,32%	17,29%	17,25%
3	21,23%	20,69%	20,67%	20,15%	20,13%	20,10%	19,62%	19,59%	19,40%	19,57%	19,54%	19,08%	19,05%	19,03%	19,00%	18,98%	18,54%	18,52%	18,49%	18,47%	18,44%	18,41%
4	21,34%	20,89%	20,87%	20,45%	20,42%	20,40%	20,00%	19,98%	19,81%	19,95%	19,93%	19,55%	19,53%	19,51%	19,49%	19,46%	19,10%	19,08%	19,06%	19,04%	19,02%	18,99%
5	21,45%	21,09%	21,08%	20,74%	20,72%	20,70%	20,38%	20,36%	20,23%	20,34%	20,33%	20,02%	20,00%	19,99%	19,95%	19,95%	19,66%	19,65%	19,63%	19,61%	19,59%	19,58%
6	21,68%	21,50%	21,49%	21,32%	21,31%	21,30%	21,14%	21,13%	21,06%	21,12%	21,11%	20,96%	20,95%	20,94%	20,93%	20,93%	20,78%	20,77%	20,76%	20,76%	20,75%	20,74%
7	21,90%	21,90%	21,90%	21,90%	21,90%	21,90%	21,90%	21,90%	21,90%	21,90%	21,90%	21,90%	21,90%	21,90%	21,90%	21,90%	21,90%	21,90%	21,90%	21,90%	21,90%	21,90%

TR/CR + MULTI

13,57%	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1	13,57%	13,20%	13,23%	12,83%	12,85%	12,88%	12,46%	12,48%	12,38%	12,51%	12,53%	12,09%	12,11%	12,14%	12,16%	12,19%	11,71%	11,74%	11,76%	11,79%	11,81%	11,84%
2	13,97%	13,67%	13,69%	13,38%	13,40%	13,42%	13,08%	13,10%	13,01%	13,12%	13,14%	12,78%	12,80%	12,82%	12,84%	12,86%	12,48%	12,50%	12,52%	12,54%	12,56%	12,58%
3	14,37%	14,15%	14,16%	13,92%	13,94%	13,95%	13,70%	13,72%	13,65%	13,73%	13,75%	13,48%	13,49%	13,51%	13,52%	13,54%	13,26%	13,27%	13,29%	13,30%	13,32%	13,33%
4	14,57%	14,38%	14,40%	14,20%	14,21%	14,22%	14,01%	14,02%	13,97%	14,04%	14,05%	13,83%	13,84%	13,85%	13,86%	13,88%	13,64%	13,65%	13,67%	13,68%	13,69%	13,70%
5	14,77%	14,62%	14,63%	14,47%	14,48%	14,49%	14,32%	14,33%	14,29%	14,34%	14,35%	14,17%	14,18%	14,19%	14,20%	14,21%	14,03%	14,04%	14,05%	14,06%	14,07%	14,08%
6	15,17%	15,09%	15,10%	15,02%	15,02%	15,03%	14,95%	14,95%	14,93%	14,96%	14,96%	14,87%	14,88%	14,88%	14,89%	14,89%	14,80%	14,80%	14,81%	14,81%	14,82%	14,82%
7	15,57%	15,57%	15,57%	15,57%	15,57%	15,57%	15,57%	15,57%	15,57%	15,57%	15,57%	15,57%	15,57%	15,57%	15,57%	15,57%	15,57%	15,57%	15,57%	15,57%	15,57%	15,57%

Figuur 8a – Procentuele verdeling van het beschikbare budget over de verschillende disciplines binnen elk van de 154 scenario's | Beurzen | eerste subsidieronde 2024

PROJECTEN RONDE 2024-1

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
AV	5,55%	5,44%	5,58%	5,33%	5,47%	5,61%	5,22%	5,36%	5,42%	5,50%	5,64%	5,11%	5,25%	5,39%	5,53%	5,67%	5,00%	5,14%	5,28%	5,42%	5,56%	5,70%
	6,01%	5,92%	6,03%	5,83%	5,95%	6,06%	5,74%	5,86%	5,90%	5,97%	6,08%	5,66%	5,77%	5,88%	5,99%	6,11%	5,77%	5,68%	5,79%	5,90%	6,02%	6,13%
	6,47%	6,40%	6,49%	6,34%	6,42%	6,51%	6,27%	6,35%	6,39%	6,44%	6,52%	6,20%	6,29%	6,37%	6,46%	6,54%	6,14%	6,22%	6,31%	6,39%	6,47%	6,56%
	6,70%	6,64%	6,71%	6,59%	6,66%	6,73%	6,53%	6,60%	6,63%	6,67%	6,74%	6,48%	6,55%	6,62%	6,69%	6,76%	6,42%	6,49%	6,56%	6,63%	6,70%	6,77%
	6,93%	6,88%	6,94%	6,84%	6,90%	6,95%	6,80%	6,85%	6,87%	6,91%	6,96%	6,75%	6,81%	6,86%	6,92%	6,98%	6,71%	6,76%	6,82%	6,87%	6,93%	6,99%
	7,39%	7,39%	7,39%	7,34%	7,37%	7,40%	7,32%	7,35%	7,36%	7,38%	7,40%	7,30%	7,33%	7,35%	7,38%	7,41%	7,28%	7,30%	7,33%	7,36%	7,39%	7,42%
	7,85%	7,85%	7,85%	7,85%	7,85%	7,85%	7,85%	7,85%	7,85%	7,85%	7,85%	7,85%	7,85%	7,85%	7,85%	7,85%	7,85%	7,85%	7,85%	7,85%	7,85%	7,85%
ABK	18,00%	17,50%	17,19%	17,00%	16,69%	16,37%	16,50%	16,19%	15,81%	15,88%	15,56%	16,00%	15,69%	15,38%	15,06%	14,75%	15,51%	15,19%	14,88%	14,57%	14,25%	13,94%
	19,17%	18,77%	18,52%	18,37%	18,12%	17,87%	17,97%	17,72%	17,42%	17,47%	17,22%	17,58%	17,32%	17,07%	16,82%	16,57%	17,18%	16,93%	16,68%	16,42%	16,17%	15,92%
	20,34%	20,04%	19,85%	19,74%	19,56%	19,37%	19,45%	19,26%	19,03%	19,07%	18,88%	19,15%	18,96%	18,77%	18,58%	18,39%	18,85%	18,66%	18,47%	18,28%	18,09%	17,91%
	20,93%	20,68%	20,52%	20,43%	20,27%	20,12%	20,18%	20,02%	19,84%	19,87%	19,71%	19,93%	19,77%	19,62%	19,46%	19,30%	19,68%	19,53%	19,37%	19,21%	19,06%	18,90%
	21,51%	21,32%	21,19%	21,12%	20,99%	20,86%	20,92%	20,79%	20,64%	20,67%	20,54%	20,72%	20,59%	20,47%	20,34%	20,22%	20,52%	20,39%	20,27%	20,14%	20,02%	19,89%
	22,69%	22,59%	22,52%	22,49%	22,42%	22,36%	22,39%	22,33%	22,25%	22,26%	22,20%	22,29%	22,23%	22,16%	22,10%	22,04%	22,19%	22,13%	22,06%	22,00%	21,94%	21,87%
	23,86%	23,86%	23,86%	23,86%	23,86%	23,86%	23,86%	23,86%	23,86%	23,86%	23,86%	23,86%	23,86%	23,86%	23,86%	23,86%	23,86%	23,86%	23,86%	23,86%	23,86%	23,86%
PK	31,83%	33,60%	33,75%	35,38%	35,53%	35,68%	37,15%	37,30%	37,99%	37,45%	37,60%	38,92%	39,07%	39,23%	39,38%	39,53%	40,70%	40,85%	41,00%	41,15%	41,30%	41,45%
	31,09%	32,51%	32,63%	33,92%	34,05%	34,17%	35,34%	35,47%	36,02%	35,59%	35,71%	36,76%	36,88%	37,01%	37,13%	37,25%	38,18%	38,30%	38,42%	38,55%	38,67%	38,79%
	30,35%	31,41%	31,50%	32,47%	32,57%	32,66%	33,54%	33,63%	34,05%	33,72%	33,81%	34,60%	34,69%	34,79%	34,88%	34,97%	35,67%	35,76%	35,85%	35,94%	36,03%	36,12%
	29,98%	30,86%	30,94%	31,75%	31,82%	31,90%	32,64%	32,71%	33,06%	32,79%	32,86%	33,52%	33,60%	33,67%	33,75%	33,83%	34,41%	34,49%	34,56%	34,64%	34,71%	34,79%
	29,60%	30,31%	30,38%	31,02%	31,08%	31,15%	31,73%	31,79%	32,07%	31,85%	31,92%	32,44%	32,50%	32,56%	32,63%	32,69%	33,15%	33,21%	33,27%	33,33%	33,40%	33,46%
	28,86%	29,22%	29,25%	29,57%	29,60%	29,63%	29,93%	29,96%	30,10%	29,99%	30,02%	30,28%	30,31%	30,34%	30,37%	30,40%	30,64%	30,67%	30,70%	30,73%	30,76%	30,79%
	28,12%	28,12%	28,12%	28,12%	28,12%	28,12%	28,12%	28,12%	28,12%	28,12%	28,12%	28,12%	28,12%	28,12%	28,12%	28,12%	28,12%	28,12%	28,12%	28,12%	28,12%	28,12%
MU	27,84%	26,84%	27,05%	25,85%	26,05%	26,26%	24,85%	25,06%	24,86%	25,26%	25,47%	23,86%	24,07%	24,27%	24,47%	24,68%	22,87%	23,07%	23,28%	23,48%	23,69%	23,89%
	26,87%	26,07%	26,23%	25,28%	25,44%	25,60%	24,48%	24,64%	24,49%	24,81%	24,97%	23,69%	23,85%	24,01%	24,18%	24,34%	22,89%	23,05%	23,22%	23,38%	23,55%	23,71%
	25,90%	25,30%	25,42%	24,70%	24,83%	24,95%	24,11%	24,23%	24,11%	24,35%	24,48%	23,51%	23,63%	23,76%	23,88%	24,00%	22,91%	23,04%	23,16%	23,28%	23,41%	23,53%
	25,41%	24,91%	25,02%	24,42%	24,52%	24,62%	23,92%	24,02%	23,92%	24,12%	24,23%	23,42%	23,53%	23,63%	23,73%	23,83%	22,93%	23,03%	23,13%	23,23%	23,34%	23,44%
	24,93%	24,53%	24,61%	24,13%	24,21%	24,29%	23,73%	23,81%	23,74%	23,90%	23,98%	23,34%	23,42%	23,50%	23,58%	23,66%	22,94%	23,02%	23,10%	23,18%	23,27%	23,35%
	23,96%	23,76%	23,80%	23,56%	23,60%	23,64%	23,36%	23,40%	23,36%	23,44%	23,48%	23,16%	23,20%	23,24%	23,28%	23,32%	22,96%	23,00%	23,04%	23,08%	23,13%	23,17%
	22,99%	22,99%	22,99%	22,99%	22,99%	22,99%	22,99%	22,99%	22,99%	22,99%	22,99%	22,99%	22,99%	22,99%	22,99%	22,99%	22,99%	22,99%	22,99%	22,99%	22,99%	22,99%
TR/CR	12,03%	11,86%	11,74%	11,68%	11,56%	11,44%	11,51%	11,39%	11,25%	11,27%	11,15%	11,33%	11,21%	11,09%	10,97%	10,85%	11,15%	11,03%	10,92%	10,80%	10,68%	10,56%
	10,79%	10,65%	10,55%	10,51%	10,41%	10,31%	10,37%	10,27%	10,16%	10,17%	10,08%	10,22%	10,13%	10,03%	9,94%	9,84%	10,08%	9,99%	9,89%	9,80%	9,70%	9,61%
	9,54%	9,44%	9,36%	9,33%	9,26%	9,19%	9,22%	9,15%	9,07%	9,08%	9,01%	9,12%	9,05%	8,98%	8,90%	8,83%	9,01%	8,94%	8,87%	8,80%	8,73%	8,66%
	8,92%	8,83%	8,77%	8,74%	8,68%	8,62%	8,59%	8,53%	8,54%	8,48%	8,57%	8,51%	8,45%	8,39%	8,33%	8,48%	8,42%	8,36%	8,30%	8,24%	8,18%	
	8,30%	8,22%	8,18%	8,15%	8,11%	8,06%	8,08%	8,04%	7,98%	7,99%	7,94%	8,01%	7,97%	7,92%	7,87%	7,82%	7,94%	7,90%	7,85%	7,80%	7,75%	7,70%
	7,05%	7,01%	6,99%	6,98%	6,96%	6,93%	6,94%	6,92%	6,89%	6,90%	6,87%	6,91%	6,89%	6,86%	6,84%	6,81%	6,87%	6,85%	6,83%	6,80%	6,78%	6,75%
	5,80%	5,80%	5,80%	5,80%	5,80%	5,80%	5,80%	5,80%	5,80%	5,80%	5,80%	5,80%	5,80%	5,80%	5,80%	5,80%	5,80%	5,80%	5,80%	5,80%	5,80%	5,80%
MULTI	4,75%	4,76%	4,70%	4,76%	4,70%	4,64%	4,77%	4,71%	4,66%	4,64%	4,58%	4,77%	4,71%	4,65%	4,58%	4,52%	4,78%	4,71%	4,65%	4,59%	4,52%	4,46%
	6,08%	6,08%	6,03%	6,09%	6,04%	5,99%	6,09%	6,04%	6,01%	5,99%	5,94%	6,10%	6,04%	5,99%	5,94%	5,89%	6,10%	6,05%	6,00%	5,95%	5,90%	5,85%
	7,41%	7,41%	7,37%	7,41%	7,37%	7,34%	7,41%	7,38%	7,35%	7,34%	7,30%	7,42%	7,38%	7,34%	7,30%	7,26%	7,42%	7,38%	7,34%	7,31%	7,27%	7,23%
	8,07%	8,07%	8,04%	8,07%	8,04%	8,01%	8,08%	8,04%	8,02%	8,01%	7,98%	8,08%	8,05%	8,01%	7,98%	7,95%	8,08%	8,05%	8,02%	7,99%	7,95%	7,92%
	8,73%	8,73%	8,71%	8,74%	8,71%	8,68%	8,74%	8,71%	8,70%	8,69%	8,66%	8,74%	8,71%	8,69%	8,66%	8,64%	8,74%	8,72%	8,69%	8,66%	8,64%	8,61%
	10,06%	10,06%	10,05%	10,06%	10,03%	10,03%	10,06%	10,05%	10,04%	10,03%	10,02%	10,06%	10,05%	10,04%	10,02%	10,01%	10,06%	10,05%	10,04%	10,02%	10,01%	10,00%
	11,38%	11,38%	11,38%	11,38%	11,38%	11,38%	11,38%	11,38%	11,38%	11,38%	11,38%	11,38%	11,38%	11,38%	11,38%	11,38%	11,38%	11,38%	11,38%	11,38%	11,38%	11,38%

Figuur 8b – Procentuele verdeling van het beschikbare budget over de verschillende disciplines binnen elk van de 154 scenario's | Projecten | eerste subsidieronde 2024

AV

1,52%

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1	1,52%	1,53%	1,49%	1,55%	1,50%	1,45%	1,56%	1,52%	1,49%	1,47%	1,42%	1,58%	1,53%	1,48%	1,43%	1,39%	1,59%	1,54%	1,50%	1,45%	1,40%	1,35%
2	1,67%	1,68%	1,65%	1,69%	1,66%	1,62%	1,71%	1,67%	1,65%	1,63%	1,59%	1,72%	1,68%	1,64%	1,60%	1,56%	1,73%	1,69%	1,65%	1,61%	1,58%	1,54%
3	1,82%	1,83%	1,80%	1,84%	1,81%	1,78%	1,85%	1,82%	1,80%	1,79%	1,76%	1,86%	1,83%	1,80%	1,77%	1,74%	1,87%	1,84%	1,81%	1,78%	1,75%	1,72%
4	1,90%	1,91%	1,88%	1,91%	1,89%	1,87%	1,92%	1,90%	1,88%	1,85%	1,83%	1,93%	1,90%	1,88%	1,86%	1,83%	1,94%	1,91%	1,89%	1,86%	1,84%	1,82%
5	1,98%	1,98%	1,96%	1,99%	1,97%	1,95%	1,99%	1,97%	1,96%	1,95%	1,94%	2,00%	1,98%	1,96%	1,94%	1,92%	2,00%	1,99%	1,97%	1,96%	1,95%	1,91%
6	2,13%	2,13%	2,12%	2,13%	2,12%	2,11%	2,14%	2,13%	2,12%	2,12%	2,11%	2,14%	2,13%	2,12%	2,11%	2,10%	2,14%	2,13%	2,12%	2,11%	2,10%	2,09%
7	2,28%	2,28%	2,28%	2,28%	2,28%	2,28%	2,28%	2,28%	2,28%	2,28%	2,28%	2,28%	2,28%	2,28%	2,28%	2,28%	2,28%	2,28%	2,28%	2,28%	2,28%	2,28%

ABK

7,79%

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1	7,79%	7,70%	7,64%	7,61%	7,55%	7,49%	7,52%	7,46%	7,39%	7,40%	7,34%	7,42%	7,36%	7,31%	7,25%	7,19%	7,33%	7,27%	7,21%	7,15%	7,10%	7,04%
2	7,86%	7,78%	7,74%	7,71%	7,66%	7,62%	7,64%	7,59%	7,53%	7,54%	7,50%	7,57%	7,52%	7,47%	7,42%	7,37%	7,49%	7,44%	7,40%	7,35%	7,30%	7,25%
3	7,92%	7,87%	7,83%	7,82%	7,78%	7,74%	7,76%	7,72%	7,68%	7,69%	7,65%	7,71%	7,67%	7,63%	7,60%	7,56%	7,65%	7,62%	7,58%	7,54%	7,51%	7,47%
4	7,96%	7,91%	7,88%	7,87%	7,84%	7,81%	7,82%	7,79%	7,76%	7,76%	7,73%	7,78%	7,75%	7,72%	7,69%	7,66%	7,73%	7,70%	7,67%	7,64%	7,61%	7,58%
5	7,99%	7,96%	7,93%	7,92%	7,90%	7,87%	7,88%	7,86%	7,83%	7,84%	7,81%	7,85%	7,82%	7,80%	7,78%	7,75%	7,81%	7,79%	7,76%	7,74%	7,72%	7,69%
6	8,06%	8,04%	8,03%	8,02%	8,01%	8,00%	8,01%	7,99%	7,98%	7,98%	7,97%	7,99%	7,98%	7,96%	7,95%	7,94%	7,97%	7,96%	7,95%	7,93%	7,92%	7,91%
7	8,13%	8,13%	8,13%	8,13%	8,13%	8,13%	8,13%	8,13%	8,13%	8,13%	8,13%	8,13%	8,13%	8,13%	8,13%	8,13%	8,13%	8,13%	8,13%	8,13%	8,13%	8,13%

PK

42,77%

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1	42,77%	43,50%	42,93%	44,23%	43,66%	43,09%	44,97%	44,39%	44,25%	43,82%	43,24%	45,70%	45,13%	44,55%	43,98%	43,40%	46,43%	45,86%	45,29%	44,71%	44,14%	43,56%
2	42,02%	42,61%	42,15%	43,19%	42,73%	42,27%	43,78%	43,32%	43,21%	42,86%	42,40%	44,37%	43,91%	43,45%	42,99%	42,53%	44,95%	44,50%	44,04%	43,58%	43,12%	42,66%
3	41,27%	41,71%	41,37%	42,15%	41,81%	41,46%	42,59%	42,25%	42,17%	41,90%	41,56%	43,03%	42,69%	42,34%	42,00%	41,66%	43,47%	43,13%	42,79%	42,44%	42,10%	41,75%
4	40,90%	41,27%	40,98%	41,63%	41,35%	41,06%	42,00%	41,71%	41,64%	41,43%	41,14%	42,37%	42,08%	41,79%	41,51%	41,22%	42,73%	42,45%	42,16%	41,87%	41,59%	41,30%
5	40,53%	40,82%	40,59%	41,11%	40,88%	40,65%	41,41%	41,18%	41,12%	40,95%	40,72%	41,70%	41,47%	41,24%	41,01%	40,78%	41,99%	41,76%	41,53%	41,31%	41,08%	40,85%
6	39,78%	39,93%	39,81%	40,07%	39,96%	39,84%	40,22%	40,11%	40,08%	39,99%	39,88%	40,37%	40,25%	40,14%	40,02%	39,91%	40,51%	40,40%	40,28%	40,17%	40,05%	39,94%
7	39,03%	39,03%	39,03%	39,03%	39,03%	39,03%	39,03%	39,03%	39,03%	39,03%	39,03%	39,03%	39,03%	39,03%	39,03%	39,03%	39,03%	39,03%	39,03%	39,03%	39,03%	39,03%

MU

24,88%

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1	24,88%	24,11%	24,00%	23,35%	23,24%	23,12%	22,59%	22,47%	22,14%	22,36%	22,24%	21,82%	21,71%	21,59%	21,48%	21,36%	21,06%	20,94%	20,83%	20,71%	20,60%	20,48%
2	24,31%	23,70%	23,61%	23,09%	23,00%	22,90%	22,48%	22,39%	22,12%	22,29%	22,20%	21,87%	21,77%	21,68%	21,59%	21,50%	21,26%	21,16%	21,07%	20,98%	20,89%	20,79%
3	23,74%	23,29%	23,22%	22,83%	22,76%	22,69%	22,37%	22,30%	22,10%	22,23%	22,16%	21,91%	21,84%	21,77%	21,70%	21,63%	21,45%	21,38%	21,31%	21,24%	21,17%	21,11%
4	23,46%	23,08%	23,02%	22,70%	22,64%	22,58%	22,32%	22,26%	22,09%	22,20%	22,14%	21,93%	21,88%	21,82%	21,76%	21,70%	21,55%	21,49%	21,44%	21,38%	21,32%	21,26%
5	23,18%	22,87%	22,83%	22,57%	22,52%	22,47%	22,26%	22,21%	22,08%	22,17%	22,12%	21,96%	21,91%	21,86%	21,82%	21,77%	21,65%	21,60%	21,56%	21,51%	21,46%	21,42%
6	22,61%	22,46%	22,43%	22,30%	22,28%	22,26%	22,15%	22,13%	22,06%	22,11%	22,08%	22,00%	21,98%	21,95%	21,93%	21,91%	21,85%	21,82%	21,80%	21,78%	21,75%	21,73%
7	22,04%	22,04%	22,04%	22,04%	22,04%	22,04%	22,04%	22,04%	22,04%	22,04%	22,04%	22,04%	22,04%	22,04%	22,04%	22,04%	22,04%	22,04%	22,04%	22,04%	22,04%	22,04%

TR/CR + MULTI

23,05%

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1	23,05%	23,15%	23,95%	23,26%	24,06%	24,85%	23,37%	24,16%	24,73%	24,96%	25,76%	23,47%	24,27%	25,07%	25,87%	26,66%	23,58%	24,38%	25,18%	25,97%	26,77%	27,57%
2	24,14%	24,23%	24,86%	24,31%	24,95%	25,59%	24,40%	25,03%	25,49%	25,67%	26,31%	24,48%	25,12%	25,76%	26,40%	27,03%	24,57%	25,21%	25,84%	26,48%	27,12%	27,76%
3	25,23%	25,30%	25,78%	25,36%	25,84%	26,32%	25,43%	25,90%	26,25%	26,38%	26,86%	25,49%	25,97%	26,45%	26,93%	27,40%	25,56%	26,03%	26,51%	26,99%	27,47%	27,95%
4	25,78%	25,83%	26,23%	25,89%	26,29%	26,68%	25,94%	26,34%	26,62%	26,74%	27,14%	25,99%	26,39%	26,79%	27,19%	27,59%	26,05%	26,45%	26,85%	27,24%	27,64%	28,04%
5	26,33%	26,37%	26,69%	26,41%	26,73%	27,05%	26,46%	26,77%	27,00%	27,09%	27,41%	26,50%	26,82%	27,14%	27,46%	27,77%	26,54%	26,86%	27,18%	27,50%	27,82%	28,14%
6	27,42%	27,44%	27,60%	27,46%	27,62%	27,78%	27,49%	27,65%	27,76%	27,80%	27,96%	27,51%	27,67%	27,83%	27,99%	28,14%	27,53%	27,69%	27,85%	28,01%	28,17%	28,33%
7	28,52%	28,52%	28,52%	28,52%	28,52%	28,52%	28,52%	28,52%	28,52%	28,52%	28,52%	28,52%	28,52%	28,52%	28,52%	28,52%	28,52%	28,52%	28,52%	28,52%	28,52%	28,52%

Figuur 8c – Procentuele verdeling van het beschikbare budget over de verschillende disciplines binnen elk van de 154 scenario's | Werkingssubsidies | eerste subsidieronde

Vervolgens voeren we voor de *beurzen* en de *projectsubsidies* een soortgelijke analyse uit voor de overige subsidierondes, zijnde de tweede subsidieronde van 2022 (“Ronde 2022-2”), evenals de eerste (“Ronde 2023-1”) en tweede ronde van 2023 (“Ronde 2023-2”). Voor de *werkingssubsidies* wordt enkel de meest recente subsidieronde uit 2023 meegenomen.

Bovenstaande analyses resulteren also in vier reeksen (overeenkomstig de vier subsidierondes) van vijf kleurenmatrices (overeenkomstig de vijf hoofddisciplines) voor de *beurzen*, en in vier reeksen van zes kleurenmatrices (overeenkomstig de zes hoofddisciplines die bij projectsubsidies worden gebruikt) voor de *projectsubsidies*. Vermits we voor de *werkingssubsidies* enkel konden beschikken over gegevens van de meest recente subsidieronde uit 2023, blijft de analyse voor dit subsidie-instrument beperkt tot de reeks van vijf kleurenmatrices die weergegeven werd in Figuur 8c.

Op basis van deze input berekenen we vervolgens een aantal kengetallen om een beter begrip te krijgen van de grootte van de verschillen tussen de aan elke discipline toegewezen bedragen, uitgedrukt in procent van het totaal beschikbare budget. Concreet berekenen we voor elke subsidieronde het maximum, het minimum, het verschil tussen maximum en minimum, en de verhouding maximum/minimum voor elke discipline over de kleurenmatrix van 22 maal 7 scenario's.

Het resultaat van deze analyse wordt weergegeven in Tabel 4.

BEURZEN		RONDE			
		2024-1	2023-2	2023-1	2022-2
AV	max	7,67%	8,15%	8,11%	8,36%
	min	5,21%	5,09%	5,04%	4,26%
	Δ	2,46%	3,05%	3,07%	4,11%
	max/min	1,47	1,60	1,61	1,97
ABK	max	44,94%	44,95%	46,09%	49,22%
	min	41,85%	35,08%	37,44%	44,51%
	Δ	3,09%	9,86%	8,65%	4,72%
	max/min	1,07	1,28	1,23	1,11
PK	max	21,10%	23,15%	23,30%	22,65%
	min	15,36%	10,64%	16,87%	13,26%
	Δ	5,74%	12,51%	6,43%	9,40%
	max/min	1,37	2,18	1,38	1,71
MU	max	21,90%	32,31%	27,80%	16,59%
	min	16,09%	13,65%	12,44%	12,37%
	Δ	5,81%	18,66%	15,36%	4,22%
	max/min	1,36	2,37	2,23	1,34
TR/CR + MULTI	max	15,57%	16,76%	12,85%	17,10%
	min	11,71%	11,18%	11,33%	10,68%
	Δ	3,85%	5,58%	1,52%	6,43%
	max/min	1,33	1,50	1,13	1,60

PROJECTEN		RONDE			
		2024-1	2023-2	2023-1	2022-2
AV	max	7,85%	6,06%	5,86%	6,97%
	min	5,00%	5,61%	3,03%	5,90%
	Δ	2,85%	0,45%	2,83%	1,06%
	max/min	1,57	1,08	1,93	1,18
ABK	max	23,86%	23,80%	16,23%	18,27%
	min	13,94%	12,41%	11,93%	10,81%
	Δ	9,92%	11,39%	4,29%	7,46%
	max/min	1,71	1,92	1,36	1,69
PK	max	41,45%	43,31%	44,55%	44,39%
	min	28,12%	28,99%	31,10%	34,24%
	Δ	13,33%	14,32%	13,45%	10,15%
	max/min	1,47	1,49	1,43	1,30
MU	max	27,84%	29,39%	36,38%	29,57%
	min	22,87%	20,56%	23,46%	19,95%
	Δ	4,97%	8,83%	12,92%	9,62%
	max/min	1,22	1,43	1,55	1,48
TR/CR	max	12,03%	9,15%	10,38%	11,31%
	min	5,80%	7,61%	7,74%	9,29%
	Δ	6,23%	1,54%	2,64%	2,02%
	max/min	2,07	1,20	1,34	1,22
MULTI	max	11,38%	11,44%	7,56%	9,12%
	min	4,46%	6,22%	5,34%	3,01%
	Δ	6,92%	5,21%	2,22%	6,11%
	max/min	2,55	1,84	1,42	3,03

WERKING		RONDE
		2023
AV	max	2,28%
	min	1,35%
	Δ	0,93%
	max/min	1,69
ABK	max	8,13%
	min	7,04%
	Δ	1,09%
	max/min	1,16
PK	max	46,43%
	min	39,03%
	Δ	7,40%
	max/min	1,19
MU	max	24,88%
	min	20,48%
	Δ	4,40%
	max/min	1,21
TR/MD	max	28,52%
	min	23,05%
	Δ	5,47%
	max/min	1,24

Tabel 4 – Kengetallen Sensitiviteitsanalyse

Tabel 4 toont aan dat de wegingen [B] en [E] van de budgettool een aanzienlijke invloed hebben op de uitkomst van de budgetverdelingsoefening. Er zijn vaak fluctuaties van dertig tot vijftig procent tussen het minimum en het maximum. In sommige gevallen kunnen de effecten van wegingen [B] en [E] er zelfs toe leiden dat een discipline in het maximum-scenario meer dan het dubbele van het budget zou krijgen in vergelijking met het minimum-scenario.

Bij de **beurzen** is dit bijvoorbeeld het geval voor de discipline Podiumkunsten (PK) in de tweede subsidieronde van 2023 (23,15% in het maximum-scenario versus 10,64% in het minimum-scenario) en voor de discipline Muziek (MU) in beide subsidierondes van 2023 (32,31% versus 13,65% in ronde 2 van 2023; en 27,80% versus 12,44% in ronde 1).

Bij de **projectsubsidies** geldt dit eveneens voor de Transdisciplinaire en Cross-sectorale Kunsten (TR/CR) in de eerste ronde van 2024 (12,03% in het maximum-scenario versus 5,80% in het minimum-scenario). Voor de Multidisciplinaire Kunsten (MULTI) is dit het geval in de eerste ronde van 2024 (11,38% versus 4,46%). In de tweede ronde van 2022 is het budget dat in het meest gunstige scenario aan MULTI zou worden toegekend, zelfs meer dan het drievoudige dan in het minimum-scenario (9,12% versus 3,01%).

Bij de **werkingssubsidies** zijn de verschillen in toegekende budgetten tussen minimum- en maximum-scenario's voor de verschillende disciplines minder uitgesproken. Hier springt vooral de discipline Architectuur en Vormgeving (AV) in het oog, waar het verschil tussen minimum- en maximum-scenario om en bij de 70 percent bedraagt (1,35% versus 2,28%).

Zoektocht naar een 'evenwichtige' verdeling van het budget

Nu het duidelijk is dat de twee 'regelknoppen' [B] en [E] een aanzienlijke impact hebben op de uiteindelijke budgetverdeling over de verschillende hoofddisciplines, dringt de vraag zich op naar wat een 'evenwichtige' verdeling van het budget kan inhouden.

Zoals eerder aangehaald, is het via deze twee 'regelknoppen' [B] en [E] dat de administratie tracht om tot een evenwichtige verdeling van het beschikbare budget over de vijf hoofddisciplines te komen. Ze tracht hierbij een evenwicht te vinden tussen het waarborgen van de continuïteit enerzijds en het toelaten van de noodzakelijke (of gewenste) vernieuwing.

Door bijvoorbeeld een maximaal gewicht toe te kennen aan de historiek – waarbij er dan nog discussie kan zijn over de gewichten die worden toegekend aan de verschillende aspecten van de historiek – zal men trachten de continuïteit op vlak van verdeling van het beschikbare budget over de verschillende hoofddisciplines maximaal te waarborgen.

Als men er echter voor zou opteren om een maximaal gewicht toe te kennen aan de aanvragen tijdens de huidige subsidieronde, dan zal men als het ware 'tabula rasa' maken voor wat betreft de historische verdeling van het beschikbare budget, en zo maximaal mogelijke vernieuwing gaan toelaten.

Hierbij is het tevens van belang om in te zien dat er geen 'neutraal' scenario bestaat. Zelfs het door ons geïntroduceerde scenario waarbij gelijke gewichten worden toegekend aan de verschillende componenten van wegingen [B] en [E], aangegeven door de witte cellen in Figuren 8a, b en c, kan niet als een 'neutraal' scenario gezien worden. Inderdaad, ieder scenario impliceert een zekere stellingname, doordat er een keuze moet worden gemaakt in de vorm van de toegekende gewichten binnen beide wegingen [B] en [E]. De keuze van deze gewichten impliceert onlosmakelijk een stellingname op het vlak van het relatieve belang dat gehecht wordt aan (één of meerdere aspecten van) de historiek, dan wel de aangevraagde bedragen in de huidige subsidieronde.

Nadruk op mogelijke vernieuwing

Zo opteerde de administratie bij de evaluatie van de **beurzen** en **projectsubsidies** tijdens de meest recente subsidieronde ervoor om in het kader van weging [E] een gewicht van 70% toe te kennen aan de “Aanvragen” en 30% aan de gewogen historiek, waarbij in het kader van weging [B] de volgende gewichten werden toegekend aan de drie aspecten van de historiek: 0% aan “Gevraagd”, 60% aan “Advies” en 40% aan “Beslist”.

Bij de meest recente aanvraagronde voor de **werkingssubsidies** daarentegen hanteerde de administratie een licht aangepaste weging. In het kader van weging [E] werd hier een gewicht van 65% toegekend aan de “Aanvragen” en 35% aan de gewogen historiek, waarbij in het kader van weging [B] aan de drie aspecten van historiek een gewicht van 0% voor “Gevraagd”, 70% voor “Advies” en 30% voor “Beslist” werd toegekend.

Om een uitspraak te kunnen doen omtrent wat het effect was van de door de administratie gemaakte keuzes op vlak van wegingen [B] en [E], willen we de hieruit voortvloeiende budgetverdeling afzetten tegen een drietal ‘extreme’ scenario’s:

- **Scenario I – nadruk op continuïteit.** In dit scenario geven we in het kader van weging [E] een maximaal gewicht van 100% aan de ‘gewogen historiek’ (en dus 0% aan de huidige “Aanvragen”), waarbij we in het kader van weging [B] een maximaal gewicht van 100% toekennen aan “Beslist” (en bijgevolg 0% aan “Gevraagd” en “Advies”). Scenario I legt m.a.w. een maximale nadruk op continuïteit en traditie door een verdeling van het budget over de verschillende disciplines voor te stellen die volledig is gebaseerd op de toekenningshistoriek van de laatste vier subsidierondes (in het geval van de beurzen en projecten).
- **Scenario II – status quo.** Dit scenario is een extreme variant van Scenario I, waarbij de verdeling van het budget over de verschillende disciplines precies hetzelfde is als deze tijdens de laatste subsidieronde. Dit zou betekenen dat de relatieve verdeling van het beschikbare budget over de verschillende disciplines als het ware ‘in steen gebeiteld’ wordt.
- **Scenario III – nadruk op vernieuwing.** Dit scenario vormt de volledige tegenpool van Scenario I. Hierbij wordt in het kader van weging [E] een maximaal gewicht van 100% toegekend aan de huidige “Aanvragen” en wordt de historiek volledig genegeerd. Er wordt in Scenario III m.a.w. een maximale nadruk gelegd op vernieuwing.

Kort samengevat kunnen we stellen dat in Scenario I de nadruk op continuïteit en traditie ligt, Scenario II hier een extreme variant van is die leidt tot een status quo, terwijl Scenario III de actualiteit benadrukt, los van enige historische budgetverdeling, en daardoor maximaal inzet op mogelijke vernieuwing.

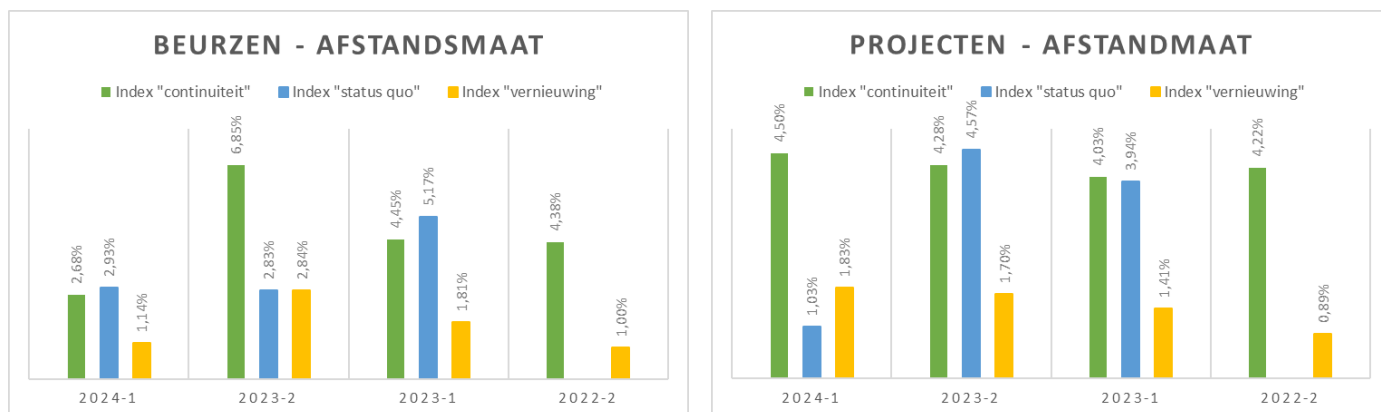
In de volgende analyse willen we de keuzes van de administratie op het gebied van wegingen [B] en [E], evenals de budgetverdeling die hieruit voortvloeit, afzetten tegen de drie voornoemde extreme scenario’s. Hiertoe berekenen we de verdeling van het budget in elk van die drie extreme scenario’s I, II en III, en vergelijken we het resultaat met de budgetverdeling op basis van de wegingen die de administratie tijdens de verschillende subsidierondes heeft gehanteerd.

Om de resulterende budgetverdelingen met elkaar te kunnen vergelijken gebruiken we een index: de ‘afstandsmaat’. Deze berekenen we door de som van de verschillen te nemen tussen

- de budgetverdeling die resulteert uit de door de administratie gekozen wegingen; en
- de budgetverdeling die uit elk van de drie ‘extreme’ scenario’s voortvloeit.

Deze index drukt op een kwantitatieve manier uit in welke mate de budgetverdeling als gevolg van de door de administratie gemaakte keuzes aanleunt bij elk van de drie voornoemde 'extreme' scenario's. Des te kleiner de index, des te dichter beide scenario's – de budgetverdeling die voortvloeit uit de door de administratie gemaakte keuzes enerzijds en het specifieke 'extreme' scenario anderzijds – bij elkaar aanleunen. Des te groter de index, des te minder beide scenario's bij elkaar aanleunen.

Figuur 9 toont het resultaat van deze analyse voor zowel de **beurzen** als de **projecten**, waarbij telkens de gegevens van de laatste vier subsidierondes ("Ronde 2022-2", "Ronde 2023-1", "Ronde 2023-2", en "Ronde 2024-1") gebruikt werden.

Figuur 9 – Afstandsmaat tussen de door de administratie voorgestelde budgetverdeling in de verschillende subsidierondes en drie 'extreme' scenario's

De gele balken in Figuur 9 zijn over het algemeen het kleinst, en dit zowel voor de **beurzen** als voor de **projectsubsidies**. Concreet betekent dit dat de budgetverdeling die voortvloeit uit de keuzes die de administratie tijdens de verschillende subsidierondes gemaakt heeft over het algemeen dichter aanleunt bij 'Scenario III – nadruk op vernieuwing' dan bij de overige twee extreme scenario's. Deze vaststelling geldt zowel voor de **beurzen** als voor de **projectsubsidies**.

Ook voor de **werkingssubsidies**, waarbij we enkel konden beschikken over de gegevens van de meest recente subsidieronde, geldt dat de budgetverdeling die voortvloeit uit de keuzes die de administratie gemaakt heeft eveneens meer aanleunt bij vernieuwing – met een afstandsmaat voor 'continuïteit' van 1,39% versus die voor 'vernieuwing' van 0,92%.

We kunnen dan ook concluderen dat de administratie tijdens de meest recente subsidierondes eerder keuzes heeft gemaakt die meer ruimte laten voor mogelijke vernieuwing dan dat ze heeft geprobeerd de historische verdeling van budgetten te handhaven. In de meest recente subsidierondes heeft men bij de toepassing van de budgettool met andere woorden meer prioriteit gegeven aan mogelijke vernieuwing binnen het kunstenlandschap dan aan het handhaven van de continuïteit. Binnen het spanningsveld tussen het stimuleren van de dynamiek binnen het kunstenlandschap en het bestendigen van de traditie neigt men dus eerder naar het eerste.

3. EXPERTBEVRAGING

Het onderzoeksteam opteerde er tevens voor om een bevraging te organiseren van experts die vanuit hun rol binnen het kunstenveld ervaring hebben met de verdeling van het beschikbare budget over de verschillende kunstdisciplines.

In het kader van deze expertbevraging werden in totaal negen personen aangeschreven die elk kunnen bogen op een jarenlange ervaring binnen het kunstenveld in uiteenlopende rollen. Hun rollen variëren van kabinetsmedewerkers en cultuurondernemers tot werknemers van de administratie cultuur, jeugd en media, alsook professionals uit expertisecentra en adviesorganisaties die regelmatig adviesopdrachten uitvoeren binnen het kunstenveld.

De bevraging werd georganiseerd in de vorm van een validatiemeeting die plaatsvond op 13 juni 2024 te Brussel. Van de negen aangeschreven experts namen er vier deel aan de validatiemeeting. Daarnaast ontving het onderzoeksteam van twee experts een schriftelijk antwoord. Een overzicht van de experts die hun medewerking aan dit onderzoek hebben verleend, hetzij door deel te nemen aan de validatiemeeting, hetzij door het onderzoeksteam schriftelijk een antwoord op de voorgelegde vragen te bezorgen, kan men vinden in Bijlage 1.

Ter voorbereiding van deze expertbevraging ontvingen de experts een korte nota waarin de werking van de huidige budgettool werd uitgelegd en de onderzoeksopdracht kort werd toegelicht. Verder werd hen gevraagd om een antwoord te formuleren op de volgende drie vragen:

1. In welke mate bent u het eens dat zowel het waarborgen van **continuïteit** als het toelaten van **vernieuwing** een essentiële rol (dienen te) spelen in de methodologie van budgetverdeling?
2. Heeft u suggesties voor eventuele **andere mogelijke parameters** die relevant kunnen zijn voor de budgetverdeling over de verschillende kunstdisciplines?
3. Is het zinvol om bestaande – en eventueel nieuwe – parameters te **differentiëren** over de verschillende subsidie-instrumenten (werkingssubsidies, beurzen en projectsubsidies)?

De belangrijkste conclusies van de expertbevraging voor wat betreft vragen 1 en 3 worden hieronder samengevat. In hoofdstuk 5 van het Eindrapport zullen de conclusies met betrekking tot vraag 2 behandeld worden.

Zowel continuïteit als vernieuwing zijn belangrijk

Over het algemeen bleek er eensgezindheid te bestaan dat zowel continuïteit als vernieuwing belangrijk zijn. Er dient hierbij wel verduidelijkt te worden dat het gaat over **continuïteit en vernieuwing op vlak van budgetverdeling per discipline**, niet noodzakelijk over het al dan niet subsidiëren van dezelfde of andere actoren of aanvragers. In die optiek komt het waarborgen van continuïteit dan ook neer op het in stand houden van een verdeling van het beschikbare budget die historisch zo gegroeid is. In de budgettool wordt dit gerealiseerd door via weging [E] een hoger gewicht toe te kennen aan de ‘gewogen historiek’. Wenst men meer nadruk te leggen op het toelaten van eventuele vernieuwing, dan kan dat door in het kader van weging [E] een hoger gewicht toe te kennen aan de aanvragen uit de voorliggende subsidieronde.

Hierbij wordt opgemerkt dat de keuze voor een specifieke weging – meer nadruk op continuïteit dan wel meer nadruk op het toelaten van vernieuwing – idealiter zou moeten voortvloeien uit het beleid.

Vanzelfsprekend dient de budgetverdeling over de verschillende kunstdisciplines tevens bekeken te worden in het licht van de effectieve nood die er bestaat binnen het kunstenlandschap. Enerzijds omvat dit natuurlijk de aanvragen uit de huidige subsidieronde. Hierbij kan men zich echter afvragen of de ‘aanvragen uit de huidige subsidieronde’ een juiste maatstaf zijn om ‘vernieuwing’ aan te duiden of moet er daarvoor expliciet gekeken worden of het ook echt om nieuwe actoren/aanvragers gaat?

Anderzijds werd er door één expert gesuggereerd om in het kader van de ‘gewogen historiek’ geen (of slechts beperkt) rekening te houden met de (historisch) toegekende bedragen, maar enkel (of voornamelijk) met de geadviseerde en aangevraagde bedragen. Hierbij kan men zich echter de vraag stellen of de aangevraagde bedragen werkelijk een betere weerspiegeling vormen van de nood in het kunstenlandschap? Tussen deze aanvragen zitten immers ook dossiers die door de betreffende commissies als onvoldoende, en dus niet subsidieerbaar, zullen beoordeeld worden.

Als het gaat om het realiseren van continuïteit of vernieuwing **binnen een specifieke hoofdiscipline**, dan zijn de experten het erover eens dat dit een taak is die zich in de schoot van de beoordelingscommissies dient te situeren, eventueel mede geïnspireerd door beleidsopties. Binnen elk van de kunstdisciplines zijn het de respectievelijke beoordelingscommissies die erop dienen toe te zien in welke mate zij een evenwicht willen of kunnen realiseren tussen het waarborgen van de continuïteit enerzijds en het toelaten van vernieuwing anderzijds.

Vernieuwing toelaten via een aparte enveloppe voor nieuwe aanvragers

In plaats van het evenwicht tussen continuïteit en vernieuwing aan de hand van wegingen [B] en [E] binnen de budgettool te realiseren zou men – als toevoeging aan de huidige budgettool – ervoor kunnen opteren om een aparte enveloppe te reserveren voor ‘*nieuwe aanvragers*’, zijnde kunstenaars of kunstgezelschappen die in het verleden nog geen subsidies ontvingen. In dergelijk model zouden ‘*nieuwe aanvragers*’ dan per definitie niet langer in competitie staan met aanvragers die in het verleden reeds subsidies ontvingen. De subsidieaanvragen ingediend door nieuwe aanvragers zouden dan alleen in competitie staan met dossiers ingediend door andere ‘*nieuwe aanvragers*’.

Vanuit praktisch oogpunt lijkt deze werkmethode echter waarschijnlijk enkel haalbaar bij de beoordeling en toekenning van de structurele **werkingssubsidies**. Bij de werkingssubsidies gaat het, omwille van de omvang en het structurele karakter van de subsidie, immers om een groep van gekende, structureel ingebedde kunstorganisaties. Voor de kortlopende **projectsubsidies** en de **beurzen** lijkt dit moeilijker te verwezenlijken, omdat het niet altijd even eenvoudig is om op basis van het ingediende subsidiedossier te achterhalen of de aanvrager al dan niet verbonden is aan een gesubsidieerde kunstorganisatie of de aanvraag indient in hoofde van een samenwerking met een andere reeds gesubsidieerde kunstenaar of kunstgezelschap.

Nochtans zou het volgens de expertgroep wenselijk kunnen zijn om een deel van het beschikbare budget te reserveren voor ‘*ontwikkelingsbeurzen voor nieuwe kunstenaars*’ of net voor ‘*mid-career kunstenaars*’. Ook kwam er tijdens de expertbevraging nog een andere reden naar boven om ook voor de beurzen en kortlopende projectsubsidies een onderscheid te maken tussen ‘*nieuwe*’ en ‘*bestaande*’ aanvragers. Zo zou men voor de groep van ‘*bestaande*’ aanvragers kunnen opteren om de administratieve procedure te vereenvoudigen.

Daarnaast stelt zich de vraag hoe het eventueel reserveren van een aparte enveloppe voor ‘*nieuwe aanvragers*’ best wordt geïmplementeerd. Dit zou ingepast kunnen worden in het kader van de werking van de budgettool die aanleiding geeft tot verdeling van het beschikbare

budget over de verschillende hoofddisciplines. Men zou er echter ook voor kunnen opteren om het principe van ‘een aparte enveloppe voor nieuwe aanvragers’ te implementeren **binnen een specifieke hoofddiscipline** en deze taak toe te wijzen aan de beoordelingscommissies. In dat geval zou men binnen de beoordelingscommissies kunnen werken met aparte enveloppes voor ‘nieuwe aanvragers’ en voor dossiers ingediend door aanvragers die in het verleden reeds een vorm van subsidie ontvingen.

Zinvol om parameters te differentiëren over verschillende subsidie-instrumenten

Er is consensus over het feit dat het wenselijk is om, in het kader van de budgettool, verschillende waarden te gebruiken voor wegingen [B] en [E] al naargelang het specifieke subsidie-instrument (werkingssubsidies, beurzen en projectsubsidies).

In de context van *werkingssubsidies* betekenen de begrippen ‘continuïteit’ en ‘vernieuwing’, omwille van het doel van de subsidie dat gericht is op de professionalisering van een werking, immers iets heel anders dan in de context van een beurzensysteem, dat gericht is op de ontwikkeling van een kunstenaarsloopbaan. Werkingssubsidies hebben per definitie een structureel karakter, terwijl dat bij beurzen en projectsubsidies meestal niet het geval is.

Het lijkt daarom verdedigbaar om voor werkingssubsidies de historiek zwaarder te laten wegen om alzo de continuïteit van de werking binnen een kunstengezelschap of -organisatie voldoende te kunnen waarborgen. Al zou men er net hier ook voor kunnen opteren om een bepaald (minimum)percentage voor ‘vernieuwing’ te reserveren, bijvoorbeeld door een aparte enveloppe voor ‘nieuwe aanvragers’ te voorzien. Voor projectsubsidies en beurzen is het daarentegen verdedigbaar om een groter gewicht toe te kennen aan de huidige aanvragen om alzo voldoende vernieuwing toe te laten.

4. CONCLUSIE

Tijdens dit onderzoek werd het rekenkundig model door het onderzoeksteam doorgelicht in termen van coherentie en impact. Hiertoe werden een aantal kwantitatieve analyses uitgevoerd op basis van de gegevens uit de laatste vier subsidierondes. De conclusies van deze kwantitatieve analyses werden in grote mate bevestigd door de kwalitatieve analyse in de vorm van een expertbevraging.

Huidige methodologie bereikt het beoogde objectief

Uit de kwantitatieve en kwalitatieve analyses die door het onderzoeksteam werden uitgevoerd blijkt dat de huidige methodologie van verdeling van het beschikbare budget over de verschillende kunstdisciplines goed werkt en dat het beoogde doel – het vinden van een balans tussen continuïteit en vernieuwing – ook effectief wordt gerealiseerd.

Met oog op het bekomen van een evenwichtige verdeling van het beschikbare budget over de verschillende kunstdisciplines, werkt de door de administratie gehanteerde budgettool goed. De huidige budgettool laat toe om op basis van twee parameters – de ‘gewogen historiek’ van aangevraagde, geadviseerde en toegekende budgetten, respectievelijk de in de huidige subsidieronde gevraagde bedragen – een evenwicht te vinden tussen het waarborgen van de noodzakelijke continuïteit binnen het kunstenlandschap enerzijds en het toelaten van de gewenste vernieuwing anderzijds.

Op basis hiervan menen we dan ook te mogen stellen dat de huidige methodologie van budgetverdeling en de bijhorende budgettool naar behoren werkt. De gehanteerde parameters en budgettool zorgen voor een budgetverdeling die de ontwikkeling van zowel een evenwichtig als dynamisch kunstenlandschap mogelijk maakt. Meer bepaald stelt de huidige methodologie van budgetverdeling de administratie in staat om een evenwicht te vinden tussen het waarborgen van continuïteit in het kunstenlandschap (via de parameter ‘*gewogen historiek*’) enerzijds, en het creëren van ruimte voor vernieuwing (via de parameter ‘*gevraagde subsidiebedragen*’) anderzijds.

Mogelijkheid tot differentiatie binnen de huidige parameters

Zoals eerder besproken kan de verdeling van het beschikbare budget over de hoofddisciplines beïnvloed worden aan de hand van twee ‘regelknoppen’: de weging [B] van de drie aspecten van de historiek enerzijds, en de weging [E] van de verdeling van de aanvragen uit de huidige ronde over de verschillende hoofddisciplines versus de ‘gewogen historische verdeling’ anderzijds.

Het lijkt aangewezen om weging [E] – en mogelijks tevens weging [B] – te differentiëren in functie van de verschillende subsidie-instrumenten (beurzen, projectsubsidies en werkingssubsidies). Hierbij zou de keuze voor een specifieke weging – meer nadruk op continuïteit, dan wel op vernieuwing – idealiter moeten voortvloeien uit de klemtonen die het beleid wenst te leggen.

Tijdens de meest recente subsidierondes heeft de administratie eerder voorrang gegeven aan (mogelijke) vernieuwing binnen het kunstenlandschap dan aan het bestendigen van de continuïteit. Dit is zeker verdedigbaar, in het bijzonder voor de beurzen en projecten, omdat beide subsidie-instrumenten bedoeld zijn om nieuwe kunstenaars te ondersteunen en zo nieuwe zuurstof aan de kunstensector te geven. Mocht echter blijken dat er te weinig continuïteit is binnen het kunstenlandschap, dan kan de administratie vrij eenvoudig beslissen om de benodigde continuïteit te stimuleren door aan de twee ‘regelknoppen’ te draaien en middels de wegingen [B] en [E] een groter gewicht aan (bepaalde aspecten van) de historiek toe te kennen.

Zoals eerder aangehaald dienen we op te merken dat het hier gaat over **continuïteit en vernieuwing op vlak van budgetverdeling per discipline**, niet noodzakelijk over het al dan niet subsidiëren van dezelfde actoren/aanvragers. Het waarborgen van continuïteit komt dan ook neer op het in stand houden van een verdeling van het beschikbare budget die historisch zo gegroeid is.

Het realiseren van continuïteit en/of vernieuwing qua aanvragers *binnen* een bepaalde hoofddiscipline is een taak die zich in de schoot van de beoordelingscommissies bevindt. Binnen elk van de kunstdisciplines zijn het de respectievelijke beoordelingscommissies die erop dienen toe te zien in welke mate zij een evenwicht willen of kunnen realiseren tussen het waarborgen van de continuïteit enerzijds en het toelaten van vernieuwing anderzijds. Als alternatief zou er een afzonderlijke enveloppe kunnen worden gereserveerd voor ‘*nieuwe aanvragers*’, kunstenaars of kunstgezelschappen die in het verleden nog geen subsidies ontvingen.

5

BIJKOMENDE PARAMETERS

In dit hoofdstuk onderzoeken we of, en zo ja in welke mate, de doeltreffendheid van de budgetverdeling verhoogd kan worden door het al dan niet opnemen van mogelijke bijkomende parameters in de budgettool. Deze parameters zouden dan bovenop de twee huidige parameters ‘*gewogen historiek*’ en de in de huidige ronde ‘*gevraagde subsidiebedragen*’ geïntegreerd kunnen worden in de werking van de budgettool ter verdeling van het beschikbare budget over de verschillende hoofddisciplines.

In het eerste deel van dit hoofdstuk zullen we de vraag beantwoorden welke bijkomende parameters eventueel in overweging kunnen genomen worden. In het tweede deel beschrijven we op welke manier eventuele bijkomende parameters best in de werking van de budgettool kunnen geïntegreerd worden. Tot slot geven we in het derde deel van dit hoofdstuk aan dat de keuze om één of meerdere bijkomende parameters in de werking van de budgettool te integreren dient ingegeven te zijn vanuit een achterliggende beleidsvisie.

1. WELKE BIJKOMENDE PARAMETERS?

Voor de zoektocht naar mogelijke bijkomende parameters die, naast de huidige parameters ‘*gewogen historiek*’ en de in de huidige ronde ‘*gevraagde subsidiebedragen*’, zouden kunnen meegenomen worden tijdens de verdeling van het beschikbare budget over de verschillende hoofddisciplines, zijn we op twee verschillende manieren te werk gegaan.

Eenzijds hebben we dit in de vorm van een concrete vraag voor de experts meegenomen in het kader van de expertbevraging. Anderzijds hebben we middels een beknopte literatuurstudie getracht om eventuele bijkomende parameters te identificeren die al dan niet naar voor kwamen tijdens de expertbevraging en de bijhorende validatiemeeting.

Expertbevraging

Zoals eerder reeds aangehaald ontvingen de verschillende experts ter voorbereiding van de bevraging een korte nota waarin hen gevraagd werd om een antwoord te formuleren op drie vragen. Eén van deze vragen had specifiek betrekking op het aspect van eventuele bijkomende parameters. Concreet luidde de vraag als volgt:

*Heeft u suggesties voor eventuele **andere mogelijke parameters** die relevant kunnen zijn voor de budgetverdeling over de verschillende kunstdisciplines?*

Tijdens de validatiemeeting met de betreffende experts werden verschillende bijkomende parameters besproken en bediscussieerd, evenals de voor- en nadelen van elk van deze bijkomende parameters. Hierbij wensen we te benadrukken dat de validatiemeeting met de expertgroep het kenmerk had van een brainstorm en gedachtenuitwisseling, en geenszins tot doel had om tot een algehele consensus te komen. Bijkomend onderzoek en verkenning is bijgevolg nodig om te kunnen oordelen over de geschiktheid en toegevoegde waarde van eventuele bijkomende parameters. Concreet kwamen de volgende parameters tijdens de validatiemeeting aan bod:

REGIONALE SPREIDING

Een eerste bijkomende parameter die tijdens de expertbevraging naar boven kwam is *'regionale spreiding'*. Er kan bijvoorbeeld gepoogd worden om tot een (meer) evenwichtige verdeling te komen op het niveau van de provincies (of zelfs regio's), dan wel op vlak van de verhouding tussen stedelijk gebied en platteland.

Hierbij stellen de experts zich de vraag of deze regionale spreiding dan zou moeten gebeuren op basis van waar de presentatie van het werk plaatsvindt en/of waar de productie ervan gesitueerd is. Er wordt bovendien op gewezen dat de hoeveelheid aanvragen per regio of per provincie erg schommelt. Zo zijn er, althans binnen sommige disciplines, weinig aanvragen uit bepaalde provincies en geen aanvragen uit bepaalde regio's binnen die provincies.

Als men ervoor zou opteren om de parameter *'regionale spreiding'* te gebruiken bij de budgetverdeling, merkt één van de experts op dat deze parameter in het bijzonder nuttig kan zijn voor de projectsubsidies. De redenering hierbij is dat door het gebrek aan projecten in ondervertegenwoordigde regio's of provincies zoals Limburg en West-Vlaanderen, daar mogelijks niet alleen een verschralling op vlak van publiek kan optreden, maar dat dergelijke projectsubsidies ook een complementaire (versterkende) rol kunnen spelen ten aanzien van de structureel ingebedde kunstorganisaties. Voor wat betreft de werkingssubsidies daarentegen, lijkt hier voornamelijk een rol weggelegd te zijn voor de Landschapscommissie¹¹.

Bij de verdeling van het beschikbare budget voor **projectsubsidies** over de verschillende disciplines zou een parameter inzake *'regionale spreiding'* dan bijvoorbeeld *'de aanwezigheid in de regio van organisaties met structurele werkingssubsidies'* kunnen zijn. De redenering hierbij is dat door bij de verdeling van de projectsubsidies rekening te houden met de aanwezigheid in de regio van één of meerdere kunstorganisaties met structurele werkingssubsidies, er een sterkere koppeling zal ontstaan tussen de kunstenaars of kunstgezelschappen toegekende projectsubsidies en het reeds aanwezige lokale institutionele netwerk, zijnde de structureel ingebedde kunstorganisaties. Op die manier zou men bijvoorbeeld een artistieke 'community' van kunstenaars in een regio kunnen stimuleren waar reeds één of meerdere met structurele werkingssubsidies ondersteunde kunstorganisaties aanwezig zijn. Dit kan op haar beurt dan weer leiden tot een sterkere lokale verankering, de ontwikkeling van een nieuwe generatie kunstenaars en een grotere dynamiek binnen het lokaal ecosysteem rond een structureel ingebedde kunstorganisatie.

De experts beamen dat de vraag blijft of een dergelijke parameter rond *'regionale spreiding'* formeel dient meegenomen te worden in de budgettool of niet. Regionale spreiding wordt immers nu reeds (ten dele) meegenomen als één van de criteria bij de beoordeling van de dossiers binnen de respectievelijke beoordelingscommissies.

PUBLIEKSBEREIK

Het aantal mensen dat wordt bereikt door een bepaalde kunstvorm en/of de interesse in verschillende kunst disciplines kan een relevante parameter zijn. Enkele experts merken hierbij op dat men, naast het 'kwantitatieve' aspect, tevens kan trachten om de 'kwaliteit'

¹¹ Zo heeft de Landschapscommissie, voor wat betreft de werkingssubsidies 2023-2027, het argument van de regionale spreiding reeds een rol laten spelen in het positief adviseren van een aantal organisaties. Dit gebeurde vanuit de optiek dat een werking 'peper en zout' moet bieden voor een regio en een duidelijke impact moet hebben, bijvoorbeeld in de vorm van samenwerkingen of publieksbereik. Er wordt daarbij weliswaar opgemerkt dat ook de beoordelingscommissies in hun oorspronkelijk advies al oog hadden voor de spreiding van de organisaties over Vlaanderen. (Bron: Departement Cultuur, Jeugd en Media, *Nota Landschapscommissie. Werkingssubsidies 2023-2027*. 27 mei 2022, <https://www.vlaanderen.be/cjm/sites/default/files/2022-06/nota-landschapscommissie.pdf>).

van het publiek te meten, bijvoorbeeld op vlak van meerstemmigheid en/of inclusie. Noteer ook dat bepaalde kunstvormen of producties zich inherent richten op een klein publiek.

Echter, publieksbereik hoeft niet noodzakelijk geoperationaliseerd te worden in termen van *groot* versus *klein* publieksbereik. Men kan er ook voor opteren om zich te richten op het al dan niet bereiken van het '*vooropgestelde publieksbereik*'. Hierbij is het niet zozeer belangrijk of er *veel* of *weinig* publiek wordt bereikt, maar wel of men erin slaagt om een aantal door de kunstenaar of kunstengezelschap (zelf) vooropgestelde doelstellingen qua publieksbereik te behalen. Dit wordt bijvoorbeeld nu reeds op deze manier toegepast tijdens de beoordeling van projecten door het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF). Subsidieaanvragers dienen hierbij een indicatie te geven van het aantal bezoekers dat men verwacht te bereiken. De ex-post evaluatie of het vooropgestelde doel qua aantal (of soort) bezoekers ook daadwerkelijk behaald werd zal meespelen als positieve of negatieve factor bij de beoordeling van een eventuele nieuwe subsidieaanvraag door dezelfde aanvrager.

ECONOMISCHE REALITEIT ('MARKET FAILURES')

Verschillende kunstdisciplines hebben verschillende noden qua (grootte van) benodigde financiële middelen, en dus ook qua (grootte van) financiering via een derde betaler, in dit geval overheidssteun. Binnen de discipline *podiumkunsten* bijvoorbeeld zijn er verschillende schakels betrokken bij het realiseren van een productie, wat in de meeste gevallen resulteert in een relatief hoog totaalbudget voor het realiseren van een productie. Bij de discipline *architectuur en vormgeving* daarentegen heeft men in sommige gevallen slechts een beperkt aantal middelen nodig om een werk te creëren, wat resulteert in een veel lager benodigd budget. De vraag wordt dan: wat is er nodig om het ecosysteem (binnen een discipline) in stand te houden? Of nog, welke (financiële) injecties wil men aan de discipline in kwestie geven?

Een ander aspect verbonden aan de economische realiteit is in welke mate een discipline geconfronteerd wordt met '*marktfalen*'. Er is sprake van '*marktfalen*' als er zich situaties voordoen waarbij marktbeslissingen leiden tot productie-consumptie evenwichten die maatschappelijk als minder gewenst worden beoordeeld.

Zo worden verschillende kunstvormen met name geconfronteerd met onzekerheid en risico op het vlak van terugverdieneffecten op korte termijn via de normale marktwerking – kunstenaars investeren vaak aanzienlijke tijd en middelen in een project, maar er is geen garantie dat het een publiek of kopers zal aantrekken – terwijl er op langere termijn toch een (maatschappelijke) meerwaarde wordt gerealiseerd. In dergelijke gevallen kan overheidsingrijpen, bijvoorbeeld in de vorm van subsidies, overwogen worden om marktfalen te corrigeren en zo een ruimer kunstaanbod te realiseren¹².

In het kader van de budgetverdeling over de verschillende kunstdisciplines stelt de vraag zich dan of een specifieke discipline die in grotere mate geconfronteerd wordt met marktfalen daarom prioritair ondersteund dient te worden en/of een groter deel van het budget toegekend zou moeten krijgen? Enerzijds lijkt dit inderdaad een logische redenering om het toekennen van subsidies te verantwoorden. Anderzijds dient men ervoor te waken dat men op deze manier niet onbedoeld een eventueel *gebrek aan*

¹² Inzake marktfalen en de mate waarin kunstvormen hiermee geconfronteerd worden, zie Baetens J., Buekers M., Laermans R., Van de Velde W., Van Looy B. (2014). *Wat met kunst en geld?* Leuven: LannooCampus, 2014.

ondernemerschap bij kunstenaars of kunstgezelschappen zou gaan belonen¹³. Bovendien zal men tevens onvermijdelijk geconfronteerd worden met de uitdaging om de mate van ‘marktfalen’ voor specifieke disciplines *eenduidig* te objectiveren en/of te kwantificeren.

INFRASTRUCTUURKOSTEN

Moet de mate waarin een kunstdiscipline geconfronteerd wordt met noodzakelijke infrastructuurkosten die inherent zijn aan de kunstvorm een rol spelen in de budgetverdeling over de kunstdisciplines? Hierbij wordt de vraag gesteld hoe dit concreet geoperationaliseerd zou kunnen worden.

Bovendien kan de vraag gesteld worden of dit thuis hoort binnen het Kunstendecreet. Eerder niet, volgens de experts. De infrastructuur die een kunstenaar nodig heeft om zijn of haar kunst te beoefenen is een noodzakelijke voorwaarde, maar is *in se* niet subsidieerbaar via steun in het kader van het Kunstendecreet¹⁴. Het doel van het Kunstendecreet is om activiteiten te subsidiëren, niet de infrastructuur die nodig is om de kunstvorm in kwestie uit te oefenen.

INTERNATIONALE DIMENSIE

De internationale dimensie van een kunstvorm of discipline kan op meerdere manieren een rol spelen. Door kunst met een (potentiële) internationale reikwijdte te ondersteunen, kan een land of regio haar internationale uitstraling verhogen. Daarnaast kan ze op deze manier tevens culturele sectoren versterken, maar ook bijdragen aan artistieke innovatie, culturele diversiteit en inclusie.

De vraag stelt zich echter in welke mate de internationale dimensie – als men deze vanuit het beleid als een belangrijke, richtinggevende factor zou willen naar voor schuiven – al dan niet moet meegenomen worden bij de verdeling van het beschikbare budget over de verschillende kunstdisciplines of eerder in het kader van de evaluatie van een specifieke subsidieaanvraag binnen de verschillende beoordelingscommissies. Met andere woorden, heeft de ene kunstvorm *an sich* een groter of minder groot internationaal potentieel dan een andere, of dient dit vooral bekeken te worden in de context van een specifieke productie en/of een specifieke kunstenaar of kunstorganisatie?

Bovendien is het de vraag of de internationale dimensie dan voornamelijk betrekking dient te hebben op de werking, waarbij een productie bijvoorbeeld wordt gerealiseerd via een samenwerking tussen verschillende internationale partners, of over het internationale potentieel dat de kunstvorm in kwestie heeft.

Sowieso dient het al dan niet meenemen van deze dimensie ingegeven te worden vanuit een achterliggende beleidsvisie en vanuit hiermee overeenkomstige (te maken) beleidskeuzes.

¹³ Zie hieromtrent ook Bergamini M, Van de Velde W, Van Looy B, Visscher K (2017). *Organizing artistic activities in a recurrent manner: (on the nature of) entrepreneurship in the performing arts*. Creativity and innovation management. 2017;1–16. <https://doi.org/10.1111/caim.12240>

¹⁴ Dergelijke infrastructuur komt mogelijks wel in aanmerking voor subsidies via andere kanalen, zoals bijvoorbeeld het *Fonds Culturele Infrastructuur (FoCI)* dat investeringssubsidies verleent voor het bouwen, uitbreiden, verbouwen of aankopen van grote culturele infrastructuur met bovenlokaal belang of voor sectorale prioriteiten (bron: <https://www.vlaanderen.be/cjm/nl/cultuur-en-jeugdinfrastructuur/fonds-culturele-infrastructuur>).

Beknopte literatuurstudie

Naast bovenvermelde expertbevraging voerden we tevens een beknopte literatuurstudie uit met het doel om eventuele bijkomende parameters te identificeren. Bijlage 2 geeft een overzicht van de geraadpleegde bronnen. De uitkomsten van deze literatuurstudie werden geverifieerd (en bevestigd) met de hulp van generatieve AI¹⁵.

Via deze werkwijze konden we een aantal parameters identificeren die kunnen worden overwogen om de huidige methode van budgetverdeling over de verschillende kunstdisciplines verder te verfijnen. Een aantal van deze parameters kwamen reeds aan bod tijdens de expertbevraging, terwijl er tevens een aantal nieuwe bijkomende parameters geïdentificeerd werden die niet tijdens de expertbevraging naar voor kwamen. Noteer ook dat een aantal van deze bijkomende parameters de vraag oproepen naar mogelijke betrokkenheid van andere beleidsdomeinen en/of departementen.

De bijkomende parameters kunnen in de volgende categorieën ingedeeld worden:

1. **Publieksbereik en -interesse.** Het aantal mensen dat wordt bereikt en/of interesse in verschillende kunstdisciplines heeft, kan een relevante parameter zijn. Publieksbereik en -interesse kan worden gemeten aan de hand van bijvoorbeeld publieksonderzoeken, ticketverkoop, en online engagement. Hierbij kan geopteerd worden om disciplines met een groter (potentieel) publieksbereik een hogere prioriteit te geven of, net andersom, kan men ervoor kiezen om die disciplines die net moeite hebben om een groot publiek aan te spreken een hogere prioriteit toe te kennen.
2. **Culturele relevantie.** De relevantie van een kunstdiscipline voor de culturele identiteit en diversiteit van een gemeenschap of samenleving kan meegenomen worden bij de budgetverdeling. Het culturele belang van verschillende kunstdisciplines binnen een gemeenschap of regio kan worden beoordeeld op basis van historische, sociale en culturele factoren. Het behouden of bevorderen van cultureel erfgoed kan hierbij bijvoorbeeld een hogere prioriteit krijgen.
3. **Maatschappelijke impact.** De maatschappelijke impact van verschillende disciplines kan eveneens in overweging genomen worden bij de budgetverdeling. Dit kan worden beoordeeld aan de hand van hoe verschillende disciplines bijdragen aan inclusie, diversiteit en gemeenschapsbetrokkenheid. Het ondersteunen van disciplines die bijdragen aan het bevorderen van diversiteit en het geven van een stem aan ondervertegenwoordigde groepen kan een prioriteit vormen.
4. **Educatieve waarde.** Sommige kunstdisciplines hebben mogelijk een grotere educatieve waarde dan andere. De educatieve waarde van de verschillende disciplines zou bijgevolg in overweging kunnen genomen worden, bijvoorbeeld op het vlak van het stimuleren van creativiteit of het bevorderen van kennis, vaardigheden, begrip of algehele culturele ontwikkeling. Dit kan bijvoorbeeld gemeten worden aan de hand van de mate waarin verschillende disciplines worden gebruikt in educatieve programma's en workshops. Disciplines die vaak worden gebruikt in educatieve programma's in scholen of gemeenschappen zouden hierbij een hogere prioriteit kunnen krijgen.
5. **Economische impact.** De economische waarde die verschillende kunstdisciplines genereren kan ook meegenomen worden bij de budgetverdeling. De economische impact van een discipline kan bijvoorbeeld gemeten worden aan de hand van hun bijdrage aan werkgelegenheid, toerisme of (lokale) economische groei. Kunstdisciplines die een grotere economische impact genereren kunnen hierbij een hogere prioriteit krijgen.

¹⁵ Hierbij hebben we inzichten uit onze eigen expertise en domeinkennis getoetst aan, en waar nodig uitgebreid met, antwoorden verkregen via ChatGPT, het kunstmatige intelligentie-model ontwikkeld door OpenAI.

6. **Gezondheid en welzijn.** Kunstbeleving kan op verschillende manieren bijdragen aan een groter welzijn en een betere gezondheid. Naast het bieden van ontspanning en het verminderen van stress kan kunstbeleving bijvoorbeeld ook troost bieden of cognitieve functies zoals kritisch denken stimuleren. Het ervaren van schoonheid in kunst kan gevoelens van geluk en inspiratie opwekken of via spirituele verdieping bijdragen aan een gevoel van vervulling en zingeving. Kunstdisciplines die in grotere mate zouden bijdragen tot een betere (mentale) gezondheid en een groter (individueel of maatschappelijk) welzijn kunnen hierbij een hogere prioriteit krijgen.

2. HOE OPERATIONALISEREN?

Hoewel vele van de hierboven aangehaalde dimensies en/of parameters relevant kunnen zijn, blijft de vraag hoe men deze dimensies best kan operationaliseren. Ook dient men ervoor te waken om de werking van de budgettool niet te complex te maken. Zoals enkele experts het formuleerden: *“het moet nog verdedigbaar blijven, en men moet er helder over kunnen communiceren hoe de budgetverdeling precies is gebeurd”*.

Momenteel worden er binnen de budgettool twee factoren meegenomen: de ‘historiek’ en de ‘huidige aanvragen’ – aansluitend bij de noties ‘continuïteit’ en ‘vernieuwing’. Als men ervoor zou opteren om één of enkele van de hierboven aangehaalde bijkomende parameters formeel in de budgettool op te nemen, dan dient dit sowieso ingegeven te zijn vanuit een achterliggende beleidsvisie. Vanuit die visie kunnen eventuele bijkomende parameters dan best meegenomen worden in het kader van de reeds bestaande **‘derde factor’**, onder de noemer *‘beleidsvisie’* of *‘beleidskeuzes’*. Concreet zou dit dan op dezelfde wijze geoperationaliseerd kunnen worden als de eventuele aanpassingen die de minister in de huidige budgettool reeds op basis van elementen uit de strategische visienota kan aanbrengen (zie [G] in Figuur 1) aan de door de administratie voorgestelde verdeling van het budget over de verschillende kunstdisciplines.

Zoals hierboven reeds meermaals werd aangehaald, dient men tevens voor elke eventuele bijkomende parameter die men wenst te incorporeren, te overwegen in welke mate deze best formeel wordt meegenomen bij de verdeling van het beschikbare budget over de verschillende kunstdisciplines, dan wel als één van de criteria bij de evaluatie van de individuele dossiers binnen de respectievelijke beoordelingscommissies.

3. PARAMETERS IN LIJN MET ACHTERLIGGENDE BELEIDSVISIE

Ongeacht de geschiktheid en toegevoegde waarde van eventuele bijkomende parameters dient de keuze van het al dan niet integreren van één of meerdere bijkomende parameters in de werking van de budgettool **ingegeven worden door een duidelijke beleidsvisie**. Als de klemtonen die men in het kader van het cultuurbeleid wenst te leggen bijvoorbeeld geëxpliciteerd worden in de vorm van een beleidsnota, landschapsnota of strategische visienota, dan kunnen in functie hiervan specifieke bijkomende parameters in de budgettool geïntegreerd worden die rekening houden met de vooruitgeschoven beleidsvisie.

Opnieuw dient men tevens te overwegen in welke mate deze dan best formeel worden meegenomen bij de verdeling van het beschikbare budget over de verschillende kunstdisciplines, dan wel als één van de criteria bij de evaluatie van de individuele dossiers binnen de respectievelijke beoordelingscommissies.

6

BESCHOUWINGEN OMTRENT DE SUBSIDIEPROCEDURE

In dit hoofdstuk formuleren we enkele beschouwingen die eerder betrekking hebben op de inbedding van de budgettoefening in de volledige procedure van de beoordeling van subsidieaanvragen binnen het Vlaamse kunstenbeleid. Hoewel dit aspect strikt genomen buiten het bestek van deze onderzoeksopdracht valt, hebben we ervoor geopteerd om deze beschouwingen alsnog te rapporteren omwille van hun intrinsieke relevantie in het kader van een eventuele toekomstige denkoefening omtrent de volledige subsidieprocedure, van aanvraag tot toekenning.

De voornaamste reden waarom we ervoor opteren om deze beschouwingen te rapporteren is omdat tijdens de expertbevraging en de bijhorende validatiemeeting de discussie meermaals verbreed werd in de richting van de overkoepelende procedure voor het toekennen van subsidies binnen het Vlaamse kunstenbeleid. De discussie oversteeg met andere woorden regelmatig de focus van onze onderzoeksopdracht, zijnde de werking van de budgettool en haar gebruik in het kader van de verdeling van het beschikbare budget over de verschillende kunstdisciplines.

Inderdaad, hoewel het oorspronkelijke doel van de expertbevraging de evaluatie en eventuele verrijking van de huidige methodologie van budgetverdeling over de verschillende hoofddisciplines was, kwamen onvermijdelijk ook een aantal thema's ter tafel die niet zozeer betrekking hebben op de werking van de budgettool, maar wel op de overkoepelende procedure van het toekennen van subsidies binnen de verschillende rondes.

Concreet kwamen de volgende onderwerpen aan bod tijdens de validatiemeeting:

Voldoende ruimte voor beleidsambities

Het beleid zou voldoende ruimte moeten krijgen om op de uiteindelijke verdeling van het budget over de verschillende kunstdisciplines in te spelen. Een beleidsvisie kan bijvoorbeeld neergeschreven worden in de vorm van een landschapsnota of strategische visienota, die uiteenzet welke klemtonen men vanuit het beleid wenst te leggen of welke noden men vanuit het kunstenlandschap meent te onderkennen. Een heldere **beleidsvisie kan hierbij dienen als leidraad** voor een evenwichtige budgetverdeling over de disciplines. Ze kan ervoor zorgen dat kunstvormen die nauw aansluiten bij de geformuleerde beleidsambities een groter deel van het beschikbare budget toegewezen krijgen.

Concreet kan dit op verschillende manieren geïmplementeerd worden. Momenteel wordt dit bijvoorbeeld reeds meegenomen in de werking van de huidige budgettool. De minister heeft immers de mogelijkheid om, op basis van elementen uit de strategische visienota, wijzigingen aan te brengen op vlak van de procentuele verdeling van het budget over de verschillende hoofddisciplines (zie [G] in figuur 1).

Een andere manier is om, zoals besproken in hoofdstuk 5, eventuele bijkomende parameters op te nemen in de werking van de budgettool. Als de klemtonen die men in het kader van het cultuurbeleid wenst te leggen geëxpliciteerd worden in de vorm van een beleidsnota, landschapsnota of strategische visienota, dan kunnen in functie hiervan specifieke bijkomende parameters in de budgettool geïntegreerd worden die rekening houden met de vooruitgeschoven beleidsvisie. Hieromtrent zijn de experts van mening dat er met bepaalde

van de in hoofdstuk 5 aangehaalde bijkomende parameters, zoals bv. regionale spreiding, rekening kan gehouden worden, maar ook hier best vanuit een helder geformuleerde en coherente achterliggende beleidsvisie.

Voldoende aandacht voor landschapszorg

Verschillende experts geven aan dat er voldoende aandacht dient besteed te worden aan landschapszorg, inclusief de gewenste instroom en uitstroom. Dit kan ofwel meegenomen worden *tijdens* de procedure in het kader van een specifieke subsidieronde, ofwel ex-post, ter evaluatie *achteraf* van een specifieke subsidieronde. Het doel is om binnen het kunstenlandschap eventuele hiaten te identificeren en deze, indien gewenst, te remediëren.

Dit is volgens de experts waarschijnlijk **vooral wenselijk in het kader van de werkingssubsidies**, en mogelijks minder in het kader van de *beurzen* en *projectsubsidies*. Inderdaad, de experts zijn van mening dat vooral bij de toekenning van de werkingssubsidies er voldoende aandacht dient te zijn voor landschapszorg, vooral omwille van het lange-termijnkarakter van dit subsidie-instrument. Dit speelt mogelijks minder voor de beurzen en projectsubsidies, al dient men ook **rekening te houden met de interdependenties** die er inherent zullen zijn tussen de begunstigden van de verschillende subsidie-instrumenten – de werkingssubsidies (met een meer lange-termijn karakter) enerzijds, en de beurzen en projectsubsidies (met een meer korte-termijn karakter) anderzijds. Overigens kan men tevens argumenteren dat projectsubsidies niet zelden worden toegekend aan organisaties die ook een aanvraag indienden voor het verkrijgen van werkingssubsidies maar hierbij uit de boot vielen, of aan opstartende organisaties die (nog) geen aanvraag indienden in het kader van werkingssubsidies. Dergelijke organisaties hebben wel degelijk een plaats binnen het kunstenlandschap, en dus, zo kan men argumenteren, dienen deze ook opgenomen te worden in het totaalplaatje als men het over landschapszorg heeft.

Concreet kan men trachten om een toets op vlak van landschapszorg in te bedden op het niveau van de beoordelingscommissies of men kan ervoor opteren om dit te doen via een ex-post evaluatie na de verdeling van het beschikbare budget over de verschillende kunstdisciplines.

Consistentie op vlak van beoordeling van dossiers

Er werd aangehaald dat men een maximale **consistentie op vlak van beoordeling van dossiers** over de verschillende commissies heen dient na te streven. Elk dossier zou op een eenduidige manier op haar individuele kwaliteiten moeten beoordeeld worden, waarbij dossiers idealiter op een zo objectief mogelijke manier zouden gerangschikt worden.

Hier is mogelijk een **rol weggelegd voor de voorzitters van de beoordelingscommissies**, bijvoorbeeld via onderling overleg tussen de verschillende commissievoorzitters of in samenspraak met de landschapscommissie.

Mogelijke evaluatie van dossiers in twee fasen

Momenteel krijgt iedere beoordelingscommissie een budget toegewezen en stelt ze vervolgens een advies op binnen dit toegewezen budget. Tijdens de expertbevraging werd de suggestie geopperd om dit **proces in twee fasen** te laten gebeuren. Hierbij zou de beoordelingscommissie dan eerst een advies opstellen binnen een *preliminair* budget, waarna dit advies na een tussentijdse evaluatie – en eventuele toetsing aan een aantal criteria, beleidsambities of landschapsnota – nog kan aangepast worden op basis van het finale budget.

In plaats van te werken met een *preliminair* budget waarbinnen een beoordelingscommissie haar advies zou opstellen, kan er eventueel in een eerste ronde ook gewerkt worden met een *budgetvork*, al wordt er hierbij door de experts wel gevreesd voor bijkomende complexiteit in de beoordelingsprocedure.

Een dergelijke evaluatie in twee fasen heeft sowieso tot gevolg dat de intrinsieke rol van de beoordelingscommissie zal wijzigen van een orgaan dat een grote beslissingsmacht heeft – weliswaar binnen een vooropgesteld afgebakend budget – naar een rol waarbij de beoordelingscommissie eerder een adviserende rol opneemt.

Er wordt tevens voor gewaarschuwd dat de neiging om tactisch of strategisch te beoordelen in hoofde van de beoordelingscommissies mogelijks zal toenemen als er in twee rondes of fasen geadviseerd zal worden. In die optiek zou men ervoor kunnen kiezen om het werk van de beoordelingscommissies te gaan controleren om ervoor te zorgen dat dergelijke ‘tactische’ beoordeling niet of zo min mogelijk plaatsvindt, al kan men er ook voor opteren om de commissies het vertrouwen te geven dat ze dergelijk beoordelingsgedrag eigenhandig zullen inperken. Ook hier is mogelijks een **rol weggelegd voor de voorzitters van de verschillende beoordelingscommissies**.

Bij een beoordelingsprocedure in twee fasen zou er na de eerste stap een gezamenlijke meeting kunnen opgezet worden met de verschillende commissievoorzitters en de landschapscommissie. Idealiter wordt er dan wel reeds vertrokken van een (gewenste) landschapstekening die bijvoorbeeld reeds vertaald werd in een visienota, op basis waarvan een aanpassing van de verdeling van het budget over de disciplines kan verantwoord worden.

Als men ervoor zou opteren om een dergelijke beoordeling in twee fasen te organiseren, dan pleiten de experts ervoor om voldoende tijd voor de procedure te reserveren, voldoende opleiding voor de beoordelaars te voorzien en voldoende overleg tussen de verschillende beoordelingscommissies te organiseren.

In het andere geval, als men er niet voor zou opteren om de beoordeling in twee fasen plaats te laten vinden, dan kan men, indien gewenst, alsnog een ex-post evaluatie van het beoordelingsproces in een bepaalde subsidieronde organiseren. Hierbij zou dan de finale verdeling van het beschikbare budget over de verschillende kunst disciplines tegen het licht kunnen gehouden worden, vooral met het oog op landschapszorg, inclusief mogelijke interdependenties tussen de verschillende kunst disciplines.

Maar ... opgepast voor te lange procedures

Wat betreft de **werkingsubsidies** zou een dergelijke beoordeling in twee fasen of een zekere mate van ‘*sturing*’ van de verdeling van het beschikbare budget over de verschillende kunst disciplines op basis van een landschapsnota, verdedigbaar zijn. Vanzelfsprekend zal de procedure hierdoor waarschijnlijk langer duren, al hoeft dit niet noodzakelijk een probleem te vormen. Het gaat hier immers om meerjarige subsidies die de structurele werking van een organisatie zullen ondersteunen. Bovendien vindt een dergelijke ronde voor werkingsubsidies slechts om de vijf jaar plaats.

Voorwaarde is dan wel dat er op een duidelijke en transparante manier wordt gecommuniceerd op welke manier de verdeling van het beschikbare budget over de verschillende kunst disciplines heeft plaatsgevonden. De experts benadrukken dat de verdeling idealiter zo eenduidig en rechtlijnig mogelijk dient te gebeuren, en dat de besluitvorming geenszins ondoorzichtig mag aanvoelen.

Voor wat betreft de kortlopende **beurzen** en **projectsubsidies** is de aandacht voor landschapszorg waarschijnlijk in mindere mate noodzakelijk. In het kader van deze subsidie-

instrumenten lijkt er dan ook minder nood om een evaluatie in twee fasen te organiseren. In tegendeel, volgens de experts zou er hier net voor geopteerd kunnen worden om de procedure te vereenvoudigen en/of te verkorten.

En ... opgepast voor haalbaarheid

Hoewel er, zeker voor wat betreft de toekenning van **werkingssubsidies**, op zich geen bezwaar is om extra overleg tussen de voorzitters van de beoordelingscommissies in te plannen, dient men volgens de experts ook voldoende aandacht te besteden aan de haalbaarheid van een dergelijk proces. Bijkomend overleg betekent immers ook bijkomende kennisgeving en briefing van de overige commissievoorzitters omtrent het werk dat reeds werd uitgevoerd binnen elk van de commissies. Er zal bovendien waarschijnlijk nog bijkomend overleg dienen plaats te vinden tussen de eventuele parallelcommissies en/of de landschapscommissie. Als alternatief zou men ervoor kunnen opteren om een dergelijk overleg eerst te organiseren op het niveau van elke hoofddiscipline.

Een dergelijke werkwijze zal dus zonder twijfel heel wat extra werk met zich meebrengen, in het bijzonder voor de commissievoorzitters. Mits men de gehele procedure zo kan organiseren zodat het haalbaar blijft voor alle betrokkenen en de doorlooptijd van de procedure niet substantieel verlengd wordt, is een bijkomend overleg tussen commissievoorzitters verdedigbaar bij de toekenning van werkingssubsidies.

Voor de toekenning van **beurzen** en **projectsubsidies** lijkt een dergelijke procedure minder noodzakelijk en dus ook minder aangewezen.

Nood aan monitoring en evaluatie

De meeste experts waren het erover eens dat het wenselijk zou zijn om te voorzien in meer periodieke monitoring en evaluatie. Er werd gesuggereerd om na elke subsidieronde (een beschrijvende) monitoring te doen van de uitkomst van de budgetverdeling, waarbij deze al dan niet gekoppeld zou worden aan een formele evaluatie. Momenteel wordt de werking van elk subsidie-instrument – projectsubsidies, beurzen en werkingssubsidies – elke vijf jaar geëvalueerd. Dit zou bijvoorbeeld vaker kunnen gebeuren.

Een dergelijke monitoring kan veel verschillende vormen aannemen en de aspecten die hierbij in ogenschouw kunnen genomen worden zijn eveneens divers. Zoals eerder in dit rapport reeds aangehaald en voornamelijk in het licht van het bewaken van continuïteit én stimuleren van vernieuwing, zou het bijvoorbeeld nuttig kunnen zijn om op te volgen in welke mate subsidies werden toegekend aan **nieuwe actoren** binnen het kunstenlandschap, dan wel actoren die in het verleden reeds een vorm van subsidie hebben ontvangen.

Met het oog op landschapszorg zou men bijvoorbeeld kunnen opvolgen in welke mate de **regionale spreiding** van zowel aangevraagde als toegekende subsidies evolueert over de verschillende subsidierondes heen. Daarnaast zou het, eveneens in het kader van landschapszorg, nuttig kunnen zijn om de **concentratiegraad van de verdeling van het beschikbare budget** over de individuele dossiers binnen een discipline te monitoren. Ter illustratie en om bijkomend inzicht te verkrijgen in hoe een dergelijke monitoring kan plaatsvinden, hebben we een concentratieanalyse per discipline uitgevoerd voor de verdeling van de **werkingssubsidies** tijdens de (enige) subsidieronde van 2023, alsook voor de verdeling van **beurzen** en **projectsubsidies** tijdens de tweede subsidieronde van 2023. De resultaten hiervan kan men terugvinden in Bijlage 3.

Het is belangrijk om in te zien dat dergelijke monitoring zowel op een **normatieve** manier als op een **curatieve** manier gebruikt kan worden. *Normatieve* monitoring heeft tot doel om vast te stellen in welke mate de uiteindelijke uitkomst bijvoorbeeld aanleunt bij een gewenst scenario of beleidsambitie. Hierbij zou er bijvoorbeeld kunnen gekeken worden in welke mate de evolutie van de uitkomst tijdens verschillende subsidieronden overeenkomt met de richting waarin het beleid evolueert. *Curatieve* monitoring is daarentegen gericht op het remediëren van bepaalde problemen die werden vastgesteld en het verbeteren van de situatie na de vaststelling van een probleem.

Adequate monitoring zal hierbij voornamelijk een **signaalfunctie** vervullen door aan te geven in welke fase van de procedure er mogelijks iets fout loopt dan wel dat er mogelijks meer fundamentele trends zichtbaar worden (die bijvoorbeeld kunnen vertaald worden in een aanpassing van het beleid). Als er bijvoorbeeld een aanzienlijk verschil zou ontstaan tussen het aantal dossiers dat door een commissie in kwestie als subsidieerbaar wordt beoordeeld – waarbij er dus wordt geadviseerd om een subsidie toe te kennen – en het aantal dossiers dat uiteindelijk effectief ook gesubsidieerd wordt, kan dit een aanleiding zijn om meer fundamentele keuzes te maken richting verdeelsleutels, en dus (achterliggend) de gewenste textuur/samenstelling van het culturele weefsel.

Men kan ervoor opteren om een dergelijke monitoring intern uit te (laten) voeren binnen het Departement Cultuur, Jeugd en Media of men kan ervoor kiezen om dit te organiseren in samenspraak met een intermediaire organisatie zoals Kunstenpunt, die de schakel tussen het beleid en het culturele veld vormt.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: Lijst van experts

Thomas Buijs, Informatie analist, Departement Cultuur, Jeugd en Media, Afdeling Kennis en Beleid – Team Kennisontwikkeling

Bart De Vos, Adviseur Kunsten, Kabinet van Minister-President Jan Jambon

Joris Janssens, Senior Expert Cultuur en Regionale Ontwikkeling, IDEA Consult

Ann Overbergh, Algemeen Directeur, Kunstenpunt

Rolf Quaghebeur, Directeur, Kunstencentrum KAAP, en Voorzitter van de Adviescommissie Kunsten, Departement Cultuur, Jeugd en Media

Robert Michel, Departement Cultuur, Jeugd en Media

BIJLAGE 2: Lijst van geraadpleegde bronnen

- Arts Council England (2021). *Let's Create. Strategy 2020-2030 Arts Council England*. Beschikbaar via <https://www.artscouncil.org.uk/lets-create/strategy-2020-2030>
- Arts Council England (n.b.). *Let's Create. Delivery Plan 2021-2024*. Beschikbaar via <https://www.artscouncil.org.uk/lets-create/delivery-plan-2021-2024>
- Baetens J., Buekers M., Laermans R., Van de Velde W., Van Looy B. (2014). *Wat met kunst en geld?* Leuven: LannooCampus, 2014.
- Bergamini M., Van de Velde W., Van Looy B., Visscher K. (2017). *Organizing artistic activities in a recurrent manner: (on the nature of) entrepreneurship in the performing arts*. Creativity and innovation management. 2017;1–16. <https://doi.org/10.1111/caim.12240>
- Bergamini M. L., Van Looy B., Cools M. (2021). *Essays on the arts and the knowledge economy. Artistic entrepreneurship, innovation and design (rights)*, KU Leuven.
- Canada Council for the Arts (2021). *Art, now more than ever. 2021-26 Strategic Plan*. 15 April 2021. Beschikbaar via <https://canadacouncil.ca/spotlight/2021/04/2021-26-strategic-plan>
- Council of Europe (2016). *Indicator Framework on Culture and Democracy. Policy Maker's Guidebook*. October 2016. Beschikbaar via <https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage/publications>
- Council of Europe (2017). *Cultural Participation and Inclusive Societies. A thematic report based on the Indicator Framework on Culture and Democracy December 2016*. May 2017. Beschikbaar via <https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage/publications>
- Creative New Zealand (2018). *Investment Strategy Te Ara Whakamua 2018-2023*. April 2018. Beschikbaar via <https://creativenz.govt.nz/about-creative-nz/corporate-documents/investment-strategy-te-ara-whakamua-2018-2023>
- Creative New Zealand (2023). *Interim Investment Intentions 2023-2025*. December 2023. Beschikbaar via <https://creativenz.govt.nz/about-creative-nz/corporate-documents/creative-new-zealand-interim-investment-intentions-2023-2025>
- European Commission: Directorate-General for Communications Networks, Content and Technology (2023). *Creative Europe 2021-2022 – Monitoring report*. Publications Office of the European Union, November 2023. Beschikbaar via <https://data.europa.eu/doi/10.2759/561008>
- National Endowment for the Arts (2012). *How Art Works: The National Endowment for the Arts' Five-Year Research Agenda, with a System Map and Measurement Model*. September 2012. Beschikbaar via <https://www.arts.gov/impact/research/publications/how-art-works-national-endowment-arts-five-year-research-agenda-system-map-and-measurement-model>
- Truyen F., Van Looy B., Bergamini M. *Cultural Economics*, KU Leuven cursus (B-KUL-F0YS8A) in het kader van het programma *Master in de culturele studies*.
- UNESCO Institute for Statistics (2009). *The 2009 UNESCO Framework for Cultural Statistics*. Beschikbaar via https://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/unesco-framework-for-cultural-statistics-2009-en_0.pdf
- UNESCO (2014). *UNESCO Culture for Development Indicators. Methodology Manual*. Beschikbaar via <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000229608>

BIJLAGE 3: Exemplarische concentratieanalyse

In het kader van landschapszorg kan het nuttig zijn om de **concentratiegraad van de verdeling van het beschikbare budget** over de individuele dossiers binnen een discipline te monitoren. Ter illustratie en om bijkomend inzicht te verkrijgen in hoe een dergelijke monitoring kan plaatsvinden, hebben we een concentratieanalyse per discipline uitgevoerd voor de verdeling van de werkingssubsidies tijdens de (enige) subsidieronde van 2023, alsook voor de verdeling van beurzen en projectsubsidies tijdens de tweede subsidieronde van 2023.

Concentratiegraad

Indien het beschikbare budget binnen een bepaalde discipline over een beperkt aantal subsidiedossiers wordt verdeeld, dan duidt dit op een hoge concentratiegraad. Omgekeerd is er sprake van een lage concentratiegraad als het beschikbare budget binnen een discipline over een groot aantal subsidiedossiers wordt verdeeld.

Een (te) hoge concentratiegraad kan negatieve gevolgen voor disciplines hebben. Zo kan een (te) hoge concentratiegraad in de verdeling van het beschikbare budget over individuele dossiers binnen een discipline bijvoorbeeld leiden tot verminderde diversiteit. Als een beperkt aantal spelers een groot deel van het budget ontvangt, zouden deze immers een disproportionele invloed kunnen uitoefenen op de culturele productie, wat kan leiden tot een weinig divers cultuuraanbod. Dit kan op haar beurt dan mogelijks weer leiden tot een beperking van innovatie. Vernieuwende of minder gevestigde artiesten en instellingen kunnen dan bijvoorbeeld moeite hebben om financiering te verkrijgen, waardoor er minder ruimte is voor experimenten en innovatie.

In het kader hiervan is het dan ook wenselijk om de concentratiegraad van de verdeling van het beschikbare budget over de individuele dossiers binnen een discipline op te volgen. Als er ex-post een (te) hoge concentratiegraad binnen een bepaalde discipline wordt vastgesteld, dan kan de wenselijkheid daarvan vervolgens in vraag gesteld worden, of kan dit op zijn minst een onderwerp voor reflectie zijn.

Concentratieanalyse

In die diagnostische optiek kan, volgend op de uitkomst van een subsidieronde, een concentratieanalyse uitgevoerd worden. Ter illustratie voerde het onderzoeksteam een analyse per discipline uit op de verdeling van werkingssubsidies tijdens de (enige) subsidieronde in 2023, alsook op de verdeling van beurzen en projectsubsidies tijdens de tweede subsidieronde van 2023. Het doel hierbij is om zicht te krijgen op de concentratiegraad van de aangevraagde en toegekende bedragen binnen een discipline voor elk van de verschillende subsidie-instrumenten (werkingsmiddelen, beurzen, projectsubsidies) tijdens de betreffende subsidieronde. Een hoge concentratie wijst erop dat een relatief groot aandeel van het budget naar één of enkele spelers gaat; bij een lage concentratie krijgen alle spelers min of meer dezelfde proportie van het budget.

Voor het uitvoeren van deze analyse werd gebruikt gemaakt van twee courante indices:

- de **concentratie-index (C-index)** is een maatstaf uit de micro-economie voor de mate van concurrentie in een sector. Hierbij wordt de n -de concentratiegraad gedefinieerd als het marktaandeel van de grootste n ondernemingen in een sector. C_3 en C_4 concentratie-

indices zijn bijvoorbeeld vaak gehanteerde maatstaven om de concentratiegraad binnen een sector zoals de energiemarkt te kwantificeren. Zo geeft de *C3* concentratie-index het totale marktaandeel weer van de *drie* grootste spelers in een sector; de *C4* index geeft dan de som van de marktaandelen van de *vier* grootste spelers aan, enzovoort. De waarde van de C-index varieert tussen 0 en 100%. Hoe hoger de waarde, hoe groter de concentratiegraad. De index benadert haar theoretische minimum 0 als er een groot aantal spelers in de markt actief zijn, elk met een klein marktaandeel.

Toegepast op ons voorbeeld kunnen we de respectievelijke C-indices voor elk van de disciplines berekenen door de subsidiedossiers te rangschikken naar grootte van (aangevraagd of toegekend) subsidiebedrag. Voor de toegekende bedragen in een specifieke subsidieronde kan de C3-index voor een bepaalde discipline dan bijvoorbeeld berekend worden als de verhouding van het bedrag dat aan de drie grootste dossiers wordt toegekend ten opzichte van het totaal beschikbare budget voor de discipline in kwestie.

- de **Herfindahl-Hirschman-index (HHI)** is eveneens een maatstaf voor de concentratiegraad in een bedrijfstak en wordt gebruikt om het mededingingsniveau in een specifieke sector of markt te beoordelen. De HHI wordt berekend door het marktaandeel, uitgedrukt in percentage, van elk bedrijf in een bedrijfstak te kwadrateren en vervolgens deze waarden bij elkaar op te tellen. Wanneer er slechts één aanbieder in een bedrijfstak is die 100% van de markt bedient, bereikt de index haar maximale waarde "1". In een markt waarbij een groot aantal aanbieders opereert die ongeveer een gelijk marktaandeel vertegenwoordigen, dan nadert de index de waarde "0".

Toegepast op ons voorbeeld kunnen we de HHI voor een discipline berekenen teneinde inzicht te verkrijgen in de concentratiegraad van de verdeling van het beschikbare budget over de individuele dossiers binnen een discipline. Hiertoe berekenen we de som van de gekwadrateerde aandelen, uitgedrukt in percentages, dat elk dossier vertegenwoordigt in het totale, aan een specifieke discipline toegekende budget. De waarde van deze index ligt tussen 1 (het volledige budget gaat naar één dossier) en $1/n$ (waarbij 'n' het totaal aantal dossiers weergeeft).

Voor de **beurzen** geeft Tabel 5a de resultaten van deze analyse per discipline weer voor zowel de aangevraagde als de toegekende bedragen. Tabellen 5b en 5c doen hetzelfde voor de **projectsubsidies** en **werkingssubsidies**.

Figuur 10a geeft voor de aangevraagde bedragen een grafisch overzicht van de verschillen in HHI per discipline en per subsidie-instrument. Figuur 10b doet hetzelfde voor de toegekende bedragen.

DISC	# dossiers	totaal bedrag	gem bedrag per dossier	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8	C9	C10	Herfindahl
ABK aanvragen	93	1.212.000	13.032	3,0%	5,9%	8,9%	11,9%	14,9%	17,8%	20,8%	23,8%	26,7%	29,7%	0,0163
ABK toekenningen	28	366.000	13.071	9,8%	19,7%	29,5%	39,3%	45,9%	52,5%	55,7%	59,0%	61,1%	63,1%	0,0578
AV aanvragen	12	180.000	15.000	20,0%	40,0%	60,0%	66,7%	70,8%	75,0%	79,2%	83,3%	87,5%	91,7%	0,1383
AV toekenningen	3	51.000	17.000	70,6%	85,3%	100,0%								0,5415
MU aanvragen	60	1.116.000	18.600	3,2%	6,5%	9,7%	12,9%	16,1%	19,4%	22,6%	25,8%	29,0%	32,3%	0,0219
MU toekenningen	16	246.000	15.375	9,8%	19,5%	29,3%	39,0%	48,8%	58,5%	63,4%	68,3%	73,2%	78,0%	0,0751
PK aanvragen	35	367.500	10.500	6,5%	13,1%	16,3%	19,6%	22,9%	26,1%	29,4%	32,7%	35,9%	39,2%	0,0327
PK toekenningen	13	136.500	10.500	17,6%	26,4%	35,2%	44,0%	52,7%	61,5%	67,0%	72,5%	78,0%	83,5%	0,0907
TM aanvragen	38	579.000	15.237	6,2%	12,4%	18,7%	24,9%	31,1%	37,3%	41,5%	45,6%	49,7%	53,9%	0,0387
TM toekenningen	11	141.000	12.818	25,5%	42,6%	51,1%	59,6%	68,1%	73,4%	78,7%	84,0%	89,4%	94,7%	0,1329

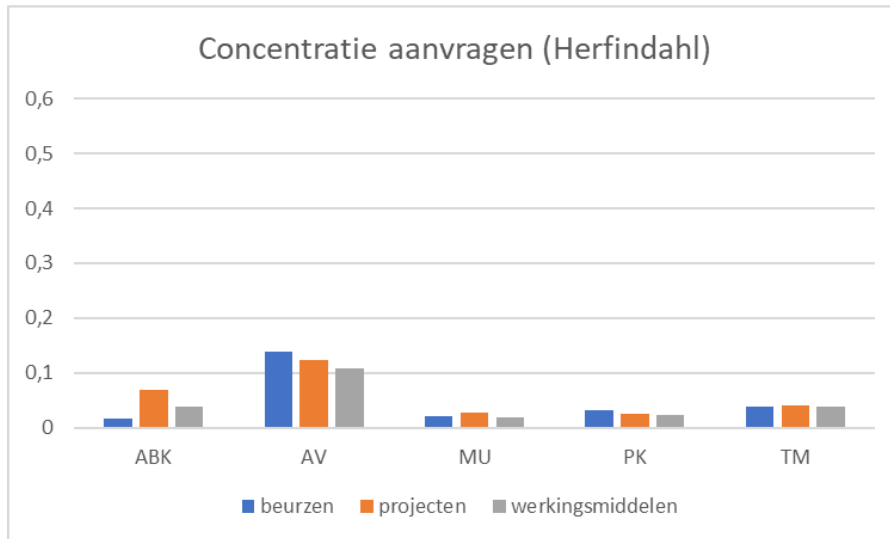
Tabel 5a – Concentratie-indices voor beurzen tijdens de tweede subsidieronde van 2023

DISC	# dossiers	totaal bedrag	gem bedrag per dossier	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8	C9	C10	Herfindahl
ABK aanvragen	44	3.055.189	69.436	14,8%	26,3%	35,7%	43,6%	51,3%	57,0%	62,2%	66,2%	69,4%	72,1%	0,0688
ABK toekenningen	18	1.145.007	63.611	19,7%	37,1%	52,5%	65,6%	70,7%	75,6%	79,2%	82,7%	85,8%	88,6%	0,1211
AV aanvragen	11	777.656	70.696	17,3%	33,2%	49,1%	61,1%	72,0%	81,5%	86,7%	91,6%	96,3%	98,3%	0,1238
AV toekenningen	5	329.235	65.847	28,3%	54,1%	76,5%	88,8%	100,0%						0,2246
MU aanvragen	101	2.639.626	26.135	7,7%	15,2%	21,8%	27,4%	31,1%	34,5%	37,1%	39,6%	41,7%	43,6%	0,0282
MU toekenningen	61	1.126.424	18.466	11,5%	15,9%	19,7%	22,7%	25,3%	27,8%	30,3%	32,7%	35,1%	37,3%	0,0296
PK aanvragen	61	3.722.025	61.017	6,9%	12,8%	18,2%	21,6%	24,5%	27,2%	29,9%	32,2%	34,3%	36,5%	0,0252
PK toekenningen	32	1.830.824	57.213	10,5%	17,2%	22,9%	28,1%	32,4%	36,7%	40,8%	44,7%	48,6%	52,1%	0,0428
TM aanvragen	39	2.642.778	67.764	8,3%	16,4%	23,3%	29,8%	35,1%	39,6%	43,9%	47,8%	51,1%	54,0%	0,0414
TM toekenningen	15	1.041.308	69.421	20,4%	35,4%	46,9%	54,4%	61,5%	68,1%	74,2%	79,8%	84,4%	87,6%	0,1057

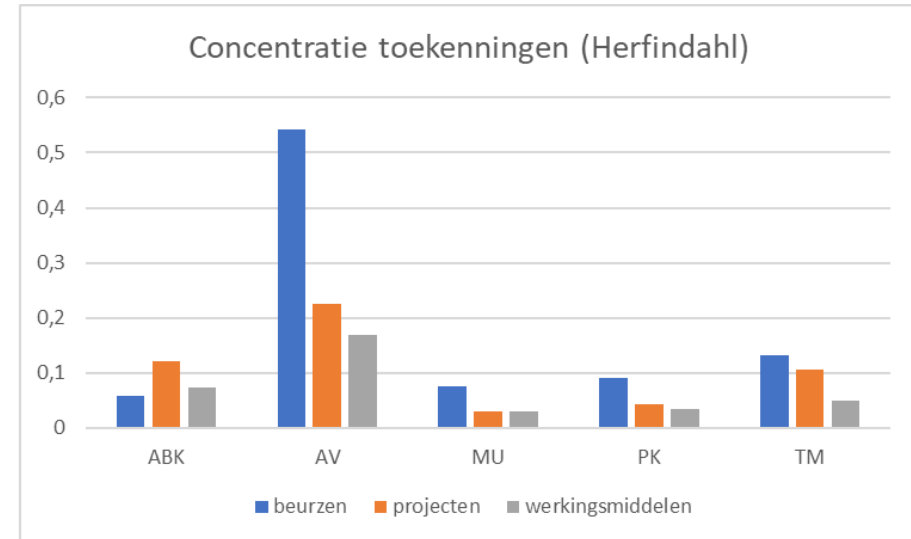
Tabel 5b – Concentratie-indices voor projectsubsidies tijdens de tweede subsidieronde van 2023

DISC	# dossiers	totaal bedrag	gem bedrag per dossier	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8	C9	C10	Herfindahl
ABK aanvragen	40	12.334.510	308.363	9,7%	16,5%	22,8%	28,5%	33,6%	37,5%	41,4%	45,0%	48,2%	51,2%	0,0390
ABK toekenningen	25	5.640.611	225.624	14,5%	26,2%	37,4%	44,4%	51,0%	57,1%	62,1%	66,7%	70,7%	74,1%	0,0727
AV aanvragen	12	3.458.728	288.227	18,1%	32,5%	43,7%	54,3%	63,5%	72,5%	78,5%	84,3%	89,7%	94,5%	0,1080
AV toekenningen	8	1.186.090	148.261	26,3%	48,2%	64,8%	73,9%	80,6%	87,3%	93,9%	100,0%			0,1699
MU aanvragen	90	33.449.108	371.657	5,3%	9,1%	13,0%	16,1%	18,8%	21,3%	23,7%	26,0%	28,2%	30,3%	0,0181
MU toekenningen	59	16.333.530	276.839	7,4%	14,3%	20,2%	24,4%	27,9%	31,2%	34,2%	36,7%	39,2%	41,7%	0,0297
PK aanvragen	82	59.230.883	722.328	6,1%	12,0%	17,8%	21,1%	24,1%	27,0%	29,7%	32,3%	34,8%	37,2%	0,0233
PK toekenningen	61	36.808.469	603.418	8,6%	16,3%	23,9%	28,3%	31,7%	35,1%	38,2%	41,1%	44,0%	46,6%	0,0343
TM aanvragen	58	43.269.849	746.032	8,6%	16,4%	23,7%	29,0%	33,4%	37,6%	41,6%	45,5%	49,4%	53,0%	0,0376
TM toekenningen	39	21.398.498	548.679	11,2%	19,7%	26,7%	33,4%	39,7%	45,5%	50,8%	55,3%	59,4%	62,8%	0,0506

Tabel 5c – Concentratie-indices voor werkingssubsidies tijdens de subsidieronde in 2023

Figuur 10a – Herfindahl index voor aangevraagde bedragen

Figuur 10b – Herfindahl index voor toegekende bedragen

Over het algemeen duiden de verschillende indices op een relatief lage concentratiegraad binnen de meeste disciplines. Dit komt dus overeen met een behoorlijke spreiding van de (aangevraagde en toegekende) bedragen over de verschillende dossiers.

Voor de *toegekende* bedragen in het kader van de **beurzen** (zie tabel 3a) varieert de HHI tussen 0,06 en 0,13 over vier van de vijf disciplines. Enkel voor AV bedraagt de HHI 0,54. Dit is te wijten aan het feit dat er binnen deze discipline slechts aan 3 van de in totaal 12 aanvragen een beurs werd toegekend. Voor de *aangevraagde* bedragen in het kader van de beurzen zien we een gelijkaardig beeld. De HHI varieert tussen 0,02 en 0,04 voor vier van de vijf disciplines. Enkel voor AV bedraagt ze 0,14.

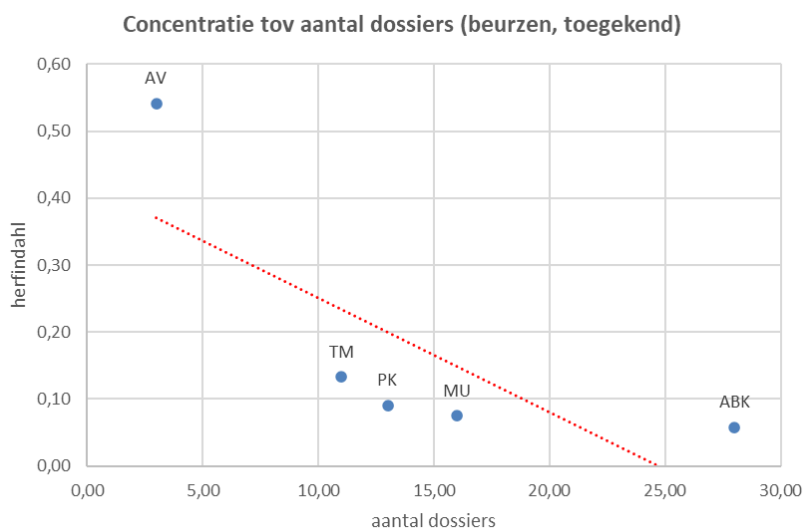
Voor de *toegekende* bedragen in het kader van de **projectsubsidies** (zie tabel 3b) zien we een iets hogere concentratie dan bij de beurzen. De HHI varieert hierbij voor vier van de vijf disciplines tussen 0,03 en 0,12. Enkel voor AV zien we ook hier een hogere HHI van 0,22. Ook hier zien we een gelijkaardig beeld voor de *aangevraagde* bedragen. Hier varieert de HHI tussen 0,03 en 0,07 voor vier van de vijf disciplines. Enkel voor AV bedraagt ze 0,12.

Tot slot, voor de *toegekende* bedragen in het kader van de **werkingssubsidies** (zie tabel 3c) zien we, in vergelijking met de beurzen en de projectsubsidies, de laagste concentratie. De HHI varieert hier tussen 0,03 en 0,07 voor vier van de vijf disciplines. Ze bedraagt 0,17 voor AV. Bij de *aangevraagde* bedragen varieert de HHI tussen 0,02 en 0,04 voor vier van de vijf disciplines. De HHI voor AV bedraagt hier 0,11.

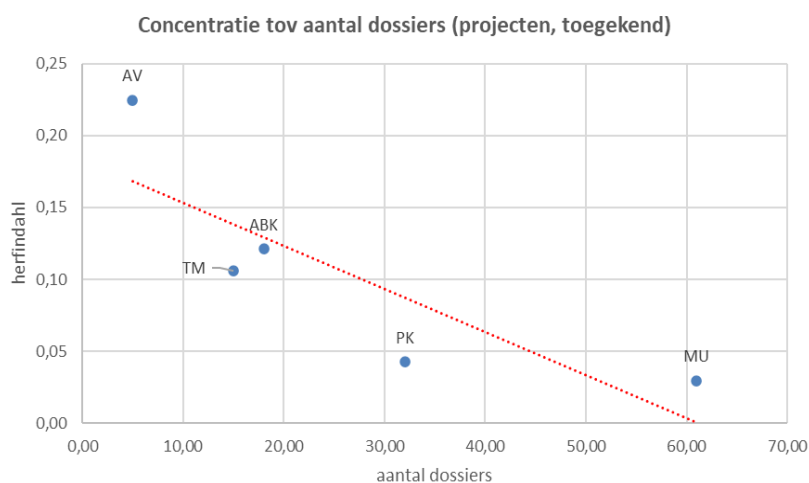
Concentratie-indices zijn echter gevoelig aan het aantal onderliggende dossiers, waarbij een klein(er) aantal dossiers binnen een bepaalde discipline vaak leidt tot een hoge(re) concentratie-index. Dit konden we bijvoorbeeld zien binnen de discipline AV. Daarom voorzien we, ter illustratie, voor de *toegekende* bedragen binnen de verschillende subsidie-instrumenten, een bijkomende visuele check.

Aan de hand van een regressieanalyse berekenen we de concentratie (HHI) die we zouden *verwachten* puur op basis van het aantal dossiers. Deze '*verwachtingscurve*' wordt in Figuur 11a (voor de beurzen), Figuur 11b (voor de projectsubsidies) en Figuur 11c (voor de werkingssubsidies) afgebeeld als een rode lijn. Vervolgens plotten we de effectieve gemeten HHI-indices voor elk van de disciplines in dezelfde grafiek.

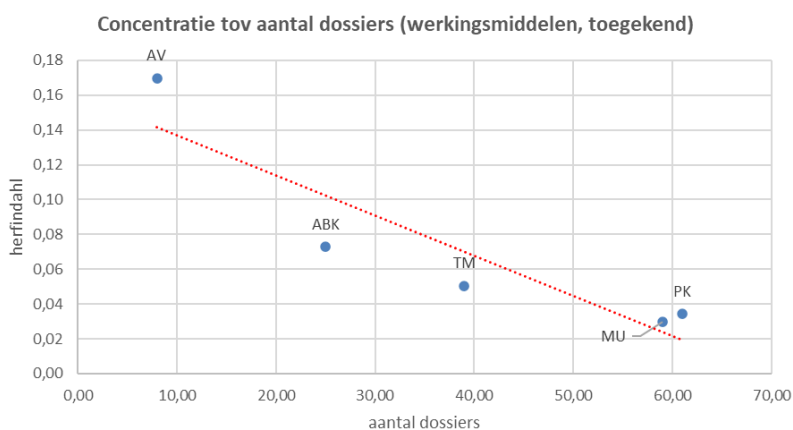
Disciplines *boven* de verwachtingscurve vertonen een hogere concentratiegraad – en dus een minder evenwichtige spreiding – dan verwacht op basis van het aantal dossiers. Disciplines *onder* de verwachtingscurve vertonen een lagere concentratiegraad – en dus een meer evenwichtige spreiding – dan verwacht op basis van het aantal dossiers.

Figuur 11a – Herfindahl naar aantal dossiers (beurzen; ronde 2023-2)

Figuur 11b – Herfindahl naar aantal dossiers (projectsubsidies; ronde 2023-2)

Figuur 11c – Herfindahl naar aantal dossiers (werkingssubsidies; ronde 2023)

De figuren tonen aan dat de verdeling van het beschikbare budget over de dossiers binnen Trans- en Multidisciplinaire kunsten (TM) voor alle drie subsidie-instrumenten minder geconcentreerd is dan verwacht op basis van het aantal dossiers. De verdeling van het beschikbare budget over de dossiers binnen Architectuur en Vormgeving (AV) daarentegen is telkens het meest geconcentreerd en bevindt zich structureel boven de verwachtingscurve. Voor de andere disciplines verschilt dit per type subsidie-instrument. Voor de Podiumkunsten (PK) is de concentratiegraad lager dan verwacht voor de projectsubsidies en beurzen. De concentratiegraad voor de discipline Muziek (MU) is lager dan verwacht voor de beurzen, maar hoger dan verwacht op basis van het aantal dossiers voor de projectsubsidies. Audiovisuele en Beeldende kunsten (ABK) tenslotte tonen een relatief lagere concentratiegraad – dus meer spreiding – voor de werkingssubsidies, maar een hogere concentratie voor beurzen.

Uit de concentratieanalyse die we hebben uitgevoerd voor de meest recente ronde voor de werkingssubsidies in 2023 en de tweede subsidieronde van 2023 voor beurzen en projectsubsidies, kunnen we concluderen dat, voor de vermelde subsidierondes, de verschillende indices duiden op een relatief lage concentratiegraad binnen de meeste disciplines. Dit komt overeen met een behoorlijke spreiding van de (aangevraagde en toegekende) bedragen over de verschillende dossiers. Enkel voor de discipline Architectuur en Vormgeving (AV) lijkt de concentratiegraad eerder aan de hoge kant, ook als we de uiteindelijk toegekende bedragen afzetten tegen de ‘verwachtingscurve’ op basis van het aantal dossiers.

Zoals eerder reeds aangehaald lijkt de monitoring van de concentratiegraad bij de verdeling van het beschikbare budget binnen een discipline over de verschillende subsidiedossiers aangewezen. Deze monitoring kan verschillende vormen aannemen.

Zo kan men bijvoorbeeld oog hebben voor de **absolute concentratiegraad**. Een hoge concentratiegraad, waarbij een groot deel van het budget naar slechts enkele subsidiedossiers gaat, kan de diversiteit en dynamiek binnen een discipline beperken. Door bijvoorbeeld een maximale bovengrens in te stellen voor de concentratiegraad, kan men voorkomen dat enkele grote spelers een onevenredig deel van de middelen ontvangen, en kan men ervoor zorgen dat ook kleinere initiatieven en nieuwe artiesten voldoende kansen krijgen om te floreren.

Men kan er echter ook voor opteren om de **wijziging in concentratiegraad** over de tijd binnen de verschillende disciplines op te volgen om trends in de subsidieprocedure te identificeren en bij te sturen waar nodig. Bijvoorbeeld, als blijkt dat de concentratiegraad in een bepaalde kunstdiscipline over de jaren steeds verder toeneemt, kan dit wijzen op een verstarring in het veld, waarbij bepaalde instellingen keer op keer het grootste deel van de subsidies ontvangen. Dit kan de innovatie en vernieuwing binnen een discipline belemmeren. Door deze trends tijdig op te merken, kan de overheid ingrijpen en haar beleid aanpassen om een meer evenwichtige spreiding van middelen te bevorderen.

Dergelijke opvolging van de concentratiegraad per type subsidie-instrument en per discipline lijkt relevant in het kader van landschapszorg binnen de kunsten. Bovendien draagt deze monitoring mogelijks ook bij aan de transparantie en rechtvaardigheid van de gehele subsidieprocedure. Door de resultaten van de verschillende subsidierondes continue te monitoren toont de overheid aan dat het een evenwichtige verdeling van de budgetten over de verschillende kunstdisciplines en, vervolgens, over de individuele subsidiedossiers binnen elk van deze kunstdisciplines, voorstaat. Dit kan op haar beurt het vertrouwen in het subsidiebeleid van de overheid versterken.